

گزارش اقتصادی شاپرک

آبان ۱۳۹۹. شماره ۶۵

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آبان ماه ۱۳۹۹
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindal - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindal - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی ۸۸
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور ۸۹
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۲
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۵
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۹
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۲
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۶**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۶
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۷
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۸
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۱
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۴
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۷
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۷
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۸
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۱

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۳
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۶
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۳
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۳
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۳۹
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۳
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت شهریور ۱۳۹۹ ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۳۹۹ ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ماه ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آبان ۱۳۹۹ ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۳۶
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر و آبان ۱۳۹۹ ۳۷
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آبان ۱۳۹۸ و آبان ۱۳۹۹ ۳۸
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آبان نسبت به مهر ۱۳۹۹ ۴۲
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آبان ۱۳۹۹ ۴۳
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان ۱۳۹۹ ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آبان ۱۳۹۹ ۴۷
- شکل ۱۲-۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آبان ۱۳۹۹ ۴۸
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - آبان ۱۳۹۹ ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آبان ۱۳۹۹ ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - آبان ۱۳۹۹ ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - آبان ۱۳۹۹ ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - آبان ۱۳۹۹ ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق - آبان ۱۳۹۹ ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۶۳
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۶۹

- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۷۰
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹ ۷۴
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آبان ۱۳۹۹ ۷۶
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آبان ۱۳۹۹ ۷۸
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مهر و آبان ۹۹ ۸۰
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۹۱
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها - آبان ۱۳۹۹ ۹۴
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - آبان ۱۳۹۹ ۱۰۱
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون ۱۰۳
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آبان ۱۳۹۹ ۱۰۷
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آبان ۱۳۹۹ ۱۰۸
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آبان ۱۳۹۹ ۱۱۹
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آبان ۱۳۹۹ ۱۲۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آبان ۱۳۹۹ ۱۳۰
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آبان ۱۳۹۹ ۱۳۱
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آبان ۱۳۹۹ ۱۳۲

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۳۹۹.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۳۹۹.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۳۹۹.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار آبان ۱۳۹۹.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آبان ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - آبان ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۹ و آبان ۱۳۹۹.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۹ و آبان ۱۳۹۹.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آبان ۹۹.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آبان ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - آبان ۱۳۹۹.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آبان ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مهر و آبان ماه ۱۳۹۹.....	۶۶
جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش-مهر و آبان ۹۹.....	۷۱
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر و آبان ۹۹.....	۷۳
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- مهر و آبان ۹۹.....	۷۵
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- مهر و آبان ۹۹.....	۷۷
جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- مهر و آبان ۹۹.....	۷۹
جدول ۶-۴ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۱
جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- آبان ۹۹.....	۸۲
جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۹.....	۸۳
جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- آبان ۹۹.....	۸۴
جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۹.....	۸۵
جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر و آبان ۹۹.....	۸۶
جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- مهر و آبان ۹۹.....	۸۷
جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده به تفکیک استان- آبان ۹۹.....	۸۹
جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی به تفکیک استان- آبان ۹۹.....	۹۲
جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت- مهر و آبان ۹۹.....	۹۶
جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش دار هر شرکت - مهر و آبان ۹۹.....	۹۸
جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آبان ۹۹.....	۹۹
جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- آبان ۹۹.....	۱۰۴
جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹.....	۱۰۹
جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آبان ۱۳۹۹.....	۱۱۲
جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آبان ۱۳۹۹.....	۱۱۴
جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-مهر و آبان ۹۹.....	۱۱۷
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آبان ۱۳۹۹.....	۱۱۸
جدول ۶-۵ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آبان ۱۳۹۹.....	۱۲۰
جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - آبان ۱۳۹۹.....	۱۲۱
جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگان کارت‌های بانکی تراکنش دار - آبان ۱۳۹۹.....	۱۲۴
جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- مهر و آبان ۹۹.....	۱۲۵

- جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - آبان ۱۳۹۹ ۱۲۶
- جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - آبان ۱۳۹۹ ۱۳۴
- جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - آبان ۱۳۹۹ ۱۳۷
- جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - آبان ۱۳۹۹ ۱۴۰

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۶۵ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آبان ماه ۱۳۹۹
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۶/۸۳ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۰۷ درصد
▼	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۵۸/۰۹ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در آبان ماه ۹۹

آمار عملکردی

▼	تعداد تراکنش های شاپرک	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸ عدد
▼	ارزش تراکنش های شاپرک	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۸ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه آبان ۹۹ نسبت به مهر ۹۹	۹/۵۰- درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه آبان ۹۹ نسبت به مهر ۹۹	۱۳/۹۴- درصد
▼	رشد اسمی آبان ۹۹ نسبت به آبان ۹۸	۷۳/۶۱ درصد
▼	رشد حقیقی آبان ۹۹ نسبت به آبان ۹۸	۱۸/۵۶ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۶۶ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۴/۰۲ درصد
▼	کارتخوان فروشگاه	۹۰/۳۲ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۷/۷۶ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۲/۲۴ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۸۶/۹۲ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۸/۳۹ درصد
▼	مانده گیری	۴/۶۹ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۹۶۵/۷۰
▲	کارتخوان فروشنده	۱,۴۹۸/۸۳
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲۳۴/۲۶
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲۳۲/۶۱

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۴۵/۴۳
▼	کارتخوان فروشنده	۴۱/۰۳
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۳
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۵۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشنده فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشنده	۱,۸۷۹,۲۱۴ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشنده	۲۰,۱۱۴ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشنده	۰/۱۹۴ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشنده	۵۶/۸۱ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۰۲/۳۲
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم میلی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۷۸	بانک ملت درصد ۲۱/۱۹
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۰۳	بانک ملت درصد ۲۰/۶۸

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۲۷	بانک ملت درصد ۲۷/۷۷
ابزار پذیرش موبایلی	پرداخت الکترونیک سامان درصد ۲۲/۵۶	بانک ملت درصد ۲۷/۱۱
کارتخوان فروشگاه	به پرداخت ملت درصد ۲۰/۳۸	بانک ملت درصد ۲۰/۲۸

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	تجارت الکترونیک پارسین درصد ۲۲/۰۴	بانک پارسین درصد ۲۲/۹۶
ابزار پذیرش موبایلی	پرداخت الکترونیک سامان درصد ۲۰/۶۵	بانک ملت درصد ۲۳/۴۷
کارتخوان فروشگاه	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۷۴	بانک ملت درصد ۲۰/۲۹

شاخص هر فیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۳۲۸	۱,۳۶۵
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۱۳۵	۲,۳۳۶
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۵۴	۹۱۲

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	درصد ۱۶/۴۲
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	درصد ۳۳/۷۷
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۲/۵۱

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۲/۲۹
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۹

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۰/۵۸
خطای شاپرکی	درصد ۰/۱۶
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۰/۷۸
خطای کاربری	درصد ۸۸/۰۵
خطای کسب و کار	درصد ۰/۴۳

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۹/۰۸
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۹

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۰۸
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد -۶۶/۱۳

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در آبان ماه ۹۹

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۱۳
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	۰/۳۰۰

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	فن آوا کارت	درصد ۰/۱۳۸
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	درصد ۰/۰۰۴

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فن آوا کارت	درصد ۳۰/۶۱
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۵/۵۷

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱ - جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا شهریور ۱۳۹۹) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۳۹۹

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰	۲,۵۳۴,۹۶۸	۱۱/۷۵٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰	۲,۵۲۲,۶۳۶	۱۱/۴۱٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۳۳,۱۰۰	۲,۷۹۰,۸۳۵	۱۲/۳۴٪
دی ۹۸	۲۳,۱۳۲,۹۰۰	۲,۸۱۳,۷۲۳	۱۲/۱۷٪
بهمن ۹۸	۲۳,۷۹۰,۷۰۰	۳,۲۴۲,۳۰۸	۱۳/۶۳٪
اسفند ۹۸	۲۴,۷۲۱,۵۰۰	۳,۲۸۱,۷۰۶	۱۳/۲۷٪
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۱,۹۷۸,۵۸۰	۷/۸۷٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۳,۹۷۷,۴۱۵	۱۵/۳۳٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۳,۸۸۶,۳۸۰	۱۴/۶۳٪
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵,۱۹۹,۲۸۶	۱۸/۹۸٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۴,۷۶۹,۰۱۱	۱۶/۹۱٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۴,۸۷۵,۱۲۲	۱۶/۸۳٪

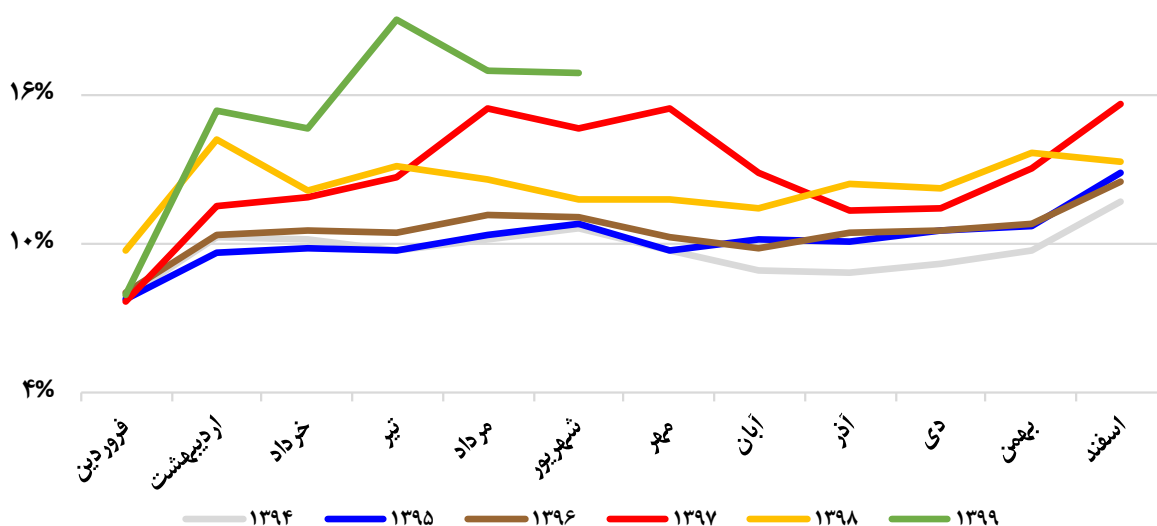
در شهریور ۱۳۹۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۶/۸۳ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مرداد ۹۹، کاهش ۰/۰۸ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در شهریور ۱۳۹۹، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۲/۲۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۶۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد ۹۹ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا شهریور ۱۳۹۹ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت شهریور ۱۳۹۹ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت شهریور ۱۳۹۹

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

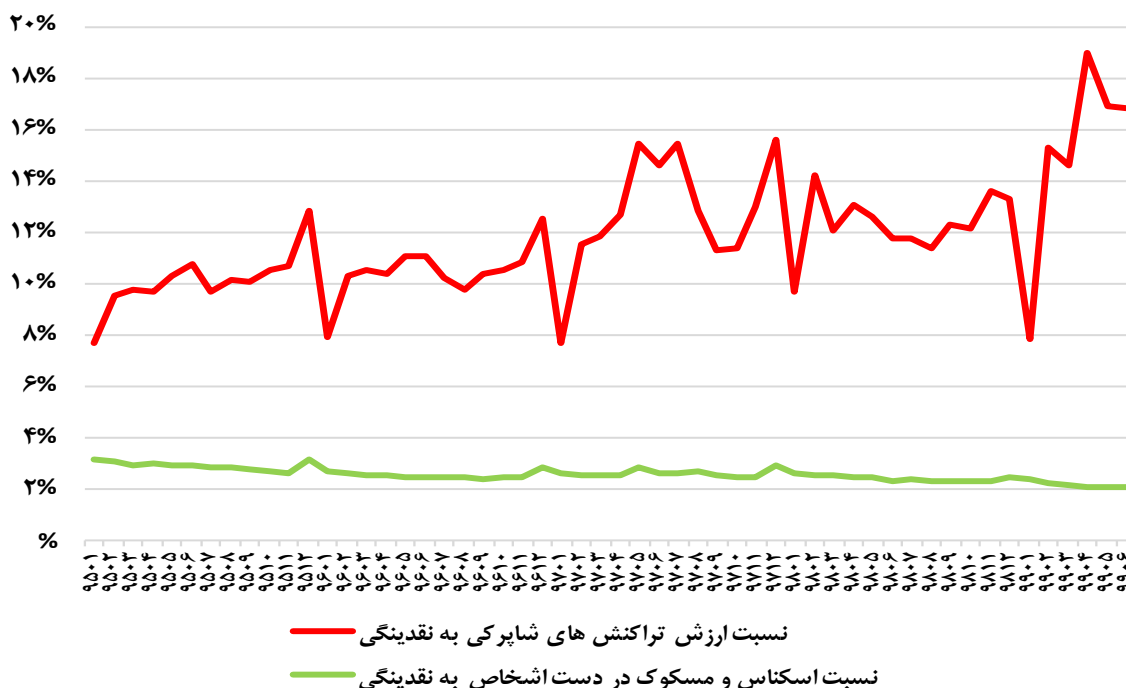
جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۳۹۹

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰	۵۱۰,۴۰۰	۲/۳۷٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰	۵۲۲,۷۰۰	۲/۳۶٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰	۵۲۷,۹۰۰	۲/۳۳٪
دی ۹۸	۲۳,۱۲۲,۹۰۰	۵۳۵,۱۰۰	۲/۳۱٪
بهمن ۹۸	۲۳,۷۹۰,۷۰۰	۵۵۹,۰۰۰	۲/۳۵٪
اسفند ۹۸	۲۴,۷۲۱,۵۰۰	۶۱۱,۴۰۰	۲/۴۷٪
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۶۰۶,۶۰۰	۲/۴۱٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۵۸۴,۸۰۰	۲/۲۵٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۵۷۸,۰۰۰	۲/۱۸٪
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵۸۲,۶۰۰	۲/۱۳٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۵۹۳,۱۰۰	۲/۱۰٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۵۹۹,۶۰۰	۲/۰۷٪

در شهریور ۱۳۹۹، ۲/۰۷ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مرداد ۹۹ کاهش ۰/۳- درصدی را تجربه نموده است. در شهریور ۹۹ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۶۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۱۰ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۵ تا شهریور ۱۳۹۹) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۵ به ۱۶/۸۳ درصد در شهریور ۱۳۹۹ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۲/۰۷ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۱/۱۱ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در شهریور ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۵ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

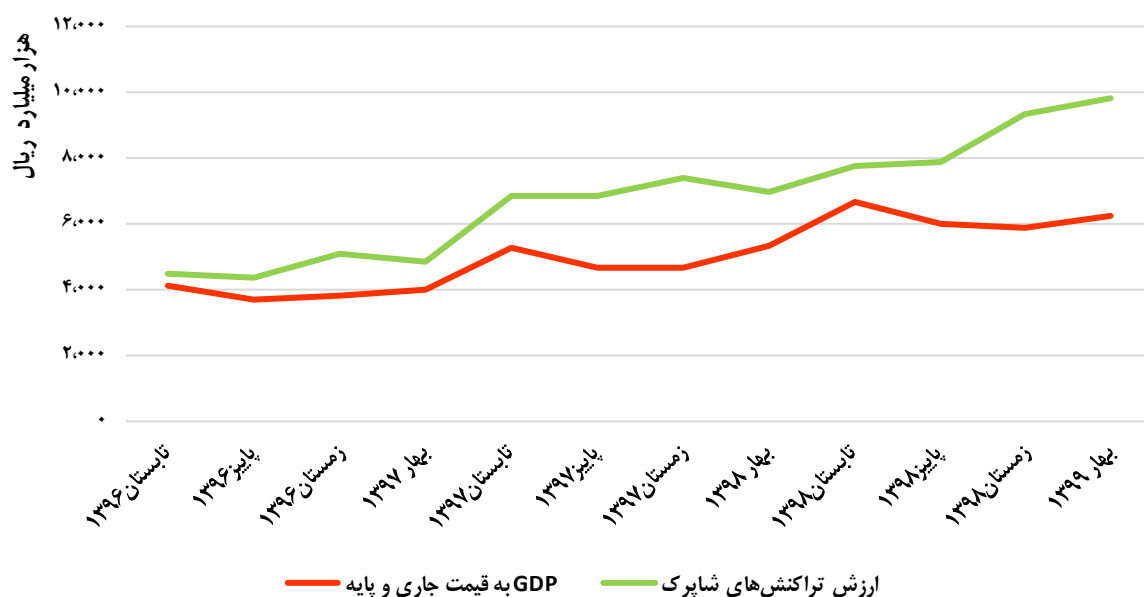
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید

ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۳۹۹ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۳۹۹

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۹ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

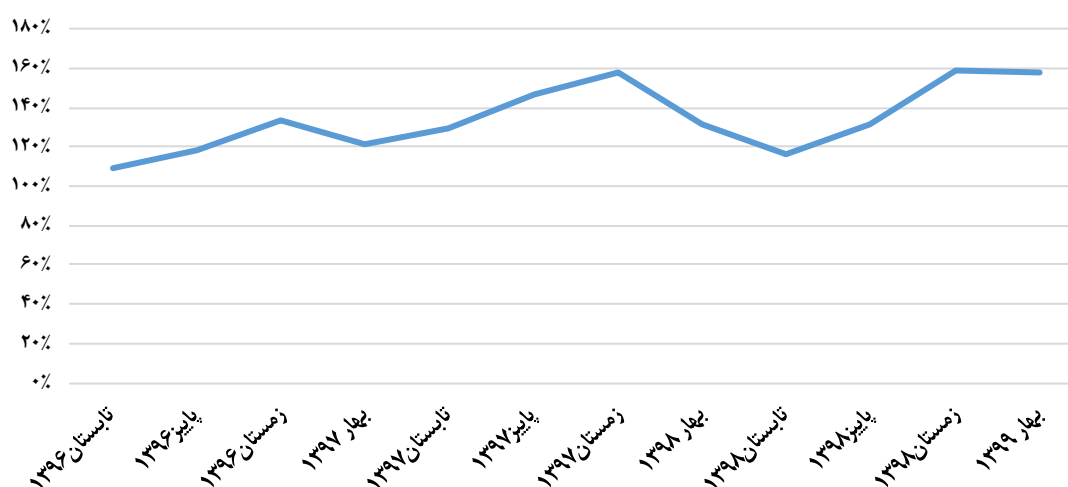
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۳۹۹

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های به GDP
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۸۲,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۷	۱۰۸/۸۶٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۶۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۹	۱۱۸/۲۷٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۸	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۴,۰۰۹,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۶	۱۲۰/۸۴٪
تابستان ۱۳۹۷	۵,۲۸۲,۰۰۰	۶,۸۴۵,۶۹۹	۱۲۹/۶۰٪
پاییز ۱۳۹۷	۴,۶۶۶,۰۰۰	۶,۸۳۱,۳۴۰	۱۴۶/۴۱٪
زمستان ۱۳۹۷	۴,۶۶۱,۰۰۰	۷,۳۶۵,۸۲۶	۱۵۸/۰۳٪
بهار ۱۳۹۸	۵,۳۲۸,۰۰۰	۶,۹۸۵,۰۴۴	۱۳۱/۱۰٪
تابستان ۱۳۹۸	۶,۶۶۳,۰۰۰	۷,۷۶۸,۱۸۶	۱۱۶/۵۹٪
پاییز ۱۳۹۸	۵,۹۸۶,۰۰۰	۷,۸۴۸,۴۳۹	۱۳۱/۱۱٪
زمستان ۱۳۹۸	۵,۸۷۶,۰۰۰	۹,۳۳۷,۷۳۷	۱۵۸/۹۱٪
بهار ۱۳۹۹	۶,۲۲۶,۰۰۰	۹,۸۴۲,۳۷۶	۱۵۸/۰۹٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۹ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک
در آبان ماه ۹۹

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آبان ماه ۱۳۹۹

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در آبان ماه ۱۳۹۹ بالغ بر ۲,۷۵۹ میلیون تراکنش با ارزش ۴,۳۸۰ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به مهر ماه رشد ۱/۵۱- درصدی در تعداد و ۹/۵۰- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آبان ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	مهر ۱۳۹۹	آبان ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸	-۱/۵۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۸	-۹/۵۰٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آبان ۱۳۹۹ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸

نوع	آبان ۱۳۹۸	آبان ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۲۲۷,۵۹۳,۰۴۳	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸	۲۳/۸۷٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲,۵۲۲,۶۳۶,۲۷۸	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۸	۷۳/۶۱٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های آبان ۱۳۹۹ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۸ از نظر تعدادی ۲۳/۸۷٪ و از نظر ریالی ۷۳/۶۱٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مهر ۱۳۹۹	آبان ۱۳۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸/۱۷	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۷/۹۶	-۹/۵۰٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۸,۵۰۵,۵۲۴/۹۳	۱۵,۹۲۵,۶۴۴/۷۶	-۱۳/۹۴٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۶۱/۵۰	۲۷۵/۰۰	۵/۱۶٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته با رشد -۹/۵۰ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در آبان ۱۳۹۹ رشد -۱۳/۹۴- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آبان ۹۸	آبان ۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲,۵۲۲,۶۳۶,۲۷۸/۳۴	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۷/۹۶	۷۳/۶۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۴۳۲,۵۶۸/۰۴	۱۵,۹۲۵,۶۴۴/۷۶	۱۸/۵۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۸۷/۸۰	۲۷۵/۰۰	۴۶/۴۳٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۷۳/۶۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۸/۵۶ درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آبان ۱۳۹۹ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	آبان ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	
۵/۲۴٪	۱,۴۱۲,۷۴۱	۱,۳۴۲,۴۰۵	ابزار پذیرش اینترنتی
۰/۷۹٪	۱,۴۲۲,۷۴۹	۱,۴۱۱,۶۲۶	ابزار پذیرش موبایلی
۱/۴۹٪	۹,۱۰۲,۹۱۲	۸,۹۶۹,۴۷۵	کارتخوان فروشگاهی
۱/۸۳٪	۱۱,۹۳۸,۴۰۲	۱۱,۷۲۳,۵۰۶	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به مهر ماه رشد ۱/۸۳ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۴۹ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در آبان ۱۳۹۹ نسبت به مهر ماه رشد ۵/۲۴ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۷۹ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

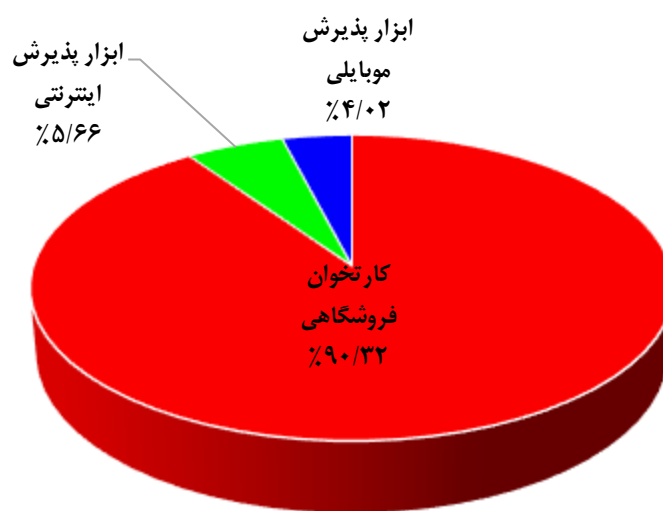
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار آبان ۱۳۹۹

آبان ۱۳۹۹		مهر ۱۳۹۹		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	
۱۱/۸۳٪	۱,۴۱۲,۷۴۱	۱۱/۴۵٪	۱,۳۴۲,۴۰۵	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۱/۹۳٪	۱,۴۲۲,۷۴۹	۱۲/۰۴٪	۱,۴۱۱,۶۲۶	ابزار پذیرش موبایلی
۷۶/۲۵٪	۹,۱۰۲,۹۱۲	۷۶/۵۱٪	۸,۹۶۹,۴۷۵	کارتخوان فروشگاهی
۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۹۳۸,۴۰۲	۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۷۲۳,۵۰۶	مجموع ابزارها

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۰/۳۳ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۱۲,۷۴۱	۱۵۶,۲۲۹,۲۳۸	۱۱۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۲۲,۷۴۹	۱۱۰,۸۹۵,۵۵۹	۷۸
کارتخوان فروشگاهی	۹,۱۰۲,۹۱۲	۲,۴۹۲,۱۶۳,۴۴۱	۲۷۴
مجموع ابزارها	۱۱,۹۳۸,۴۰۲	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸	۲۳۱

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در آبان ۱۳۹۹، ۲۳۱ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۷/۸۵ واحدی (۳/۲۸٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در آبان ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۷/۶۲ درصدی از ۱۱۸ تراکنش در مهر ماه ۱۳۹۸ به ۱۱۱ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۸ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۶۲ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۸/۵۲ واحد کاهش نسبت به مهر ۱۳۹۹ به ۲۷۴ عدد در آبان ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۱۲,۷۴۱	۴۷۳,۱۲۶,۲۲۵	۳۳۴/۹۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۲۲,۷۴۹	۹,۹۲۰,۹۶۷	۶/۹۷
کارتخوان فروشگاهی	۹,۱۰۲,۹۱۲	۳,۸۹۶,۵۰۵,۱۱۷	۴۲۸/۰۵
مجموع ابزارها	۱۱,۹۳۸,۴۰۲	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۸	۳۶۶/۸۵

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در آبان ۱۳۹۹ ماه با کاهش ۳۵/۲۷ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۳۴/۹۰ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۱۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۶/۹۷ میلیون ریال به ازای هر ابزار در آبان ماه رسیده است. متوسط مبلغ

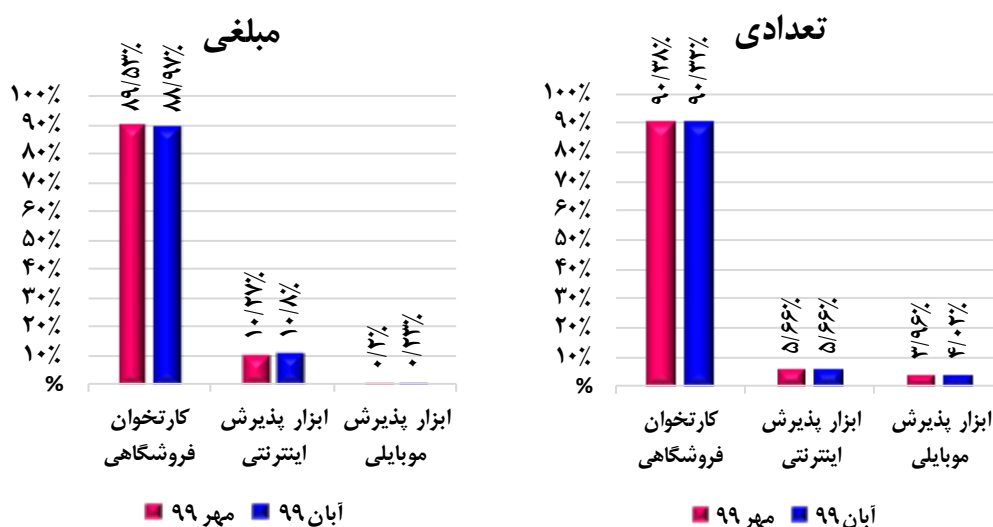
کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۴۲۸/۰۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۵۵/۰۰ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۶,۲۲۹,۲۳۸	۴۷۳,۱۲۶,۲۲۵	۳/۰۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰,۸۹۵,۵۵۹	۹,۹۲۰,۹۶۷	۰/۰۹
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۴۹۲,۱۶۳,۴۴۱	۳,۸۹۶,۵۰۵,۱۱۷	۱/۵۶
مجموع ابزارها	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸	۴,۳۷۹,۵۵۲,۳۰۸	۱/۵۹

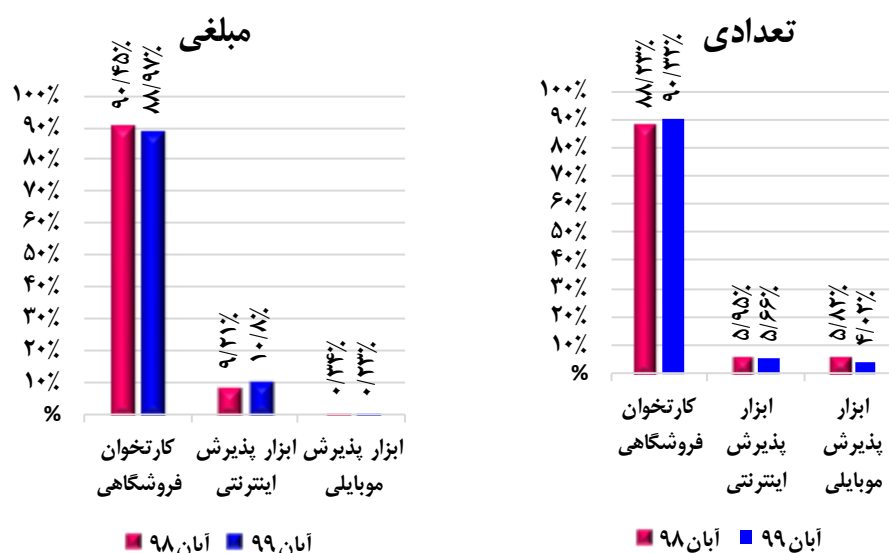
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۰۶ و کاهش ۰/۵۶ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۰۰ و افزایش ۰/۵۳ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۰۶ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۲۹ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای آبان ۱۳۹۹ و مقایسه آن با آبان ۱۳۹۸ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ماه ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸

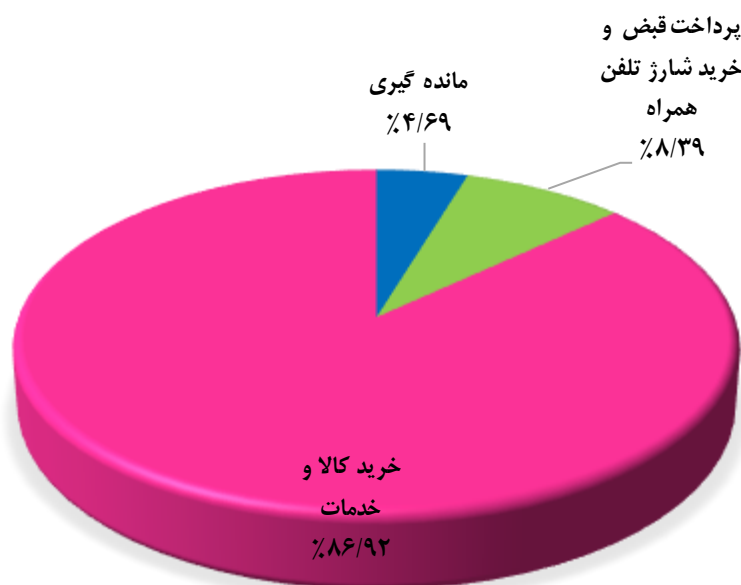
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در آبان ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۲/۰۹ و کاهش ۱/۴۸ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب کاهش ۰/۲۸ درصدی و افزایش ۱/۵۹ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۱/۸۰ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۱۸ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

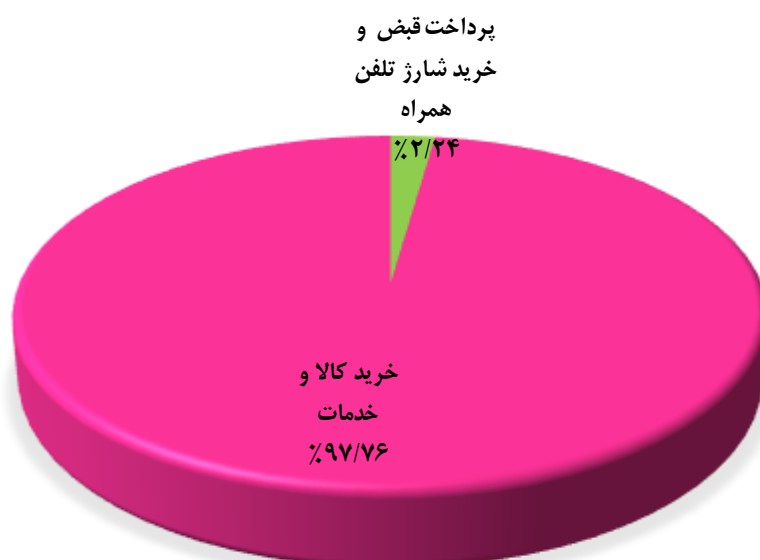
در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در آبان ۱۳۹۹، ۸۶/۹۲ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۰۶- درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۶۹ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

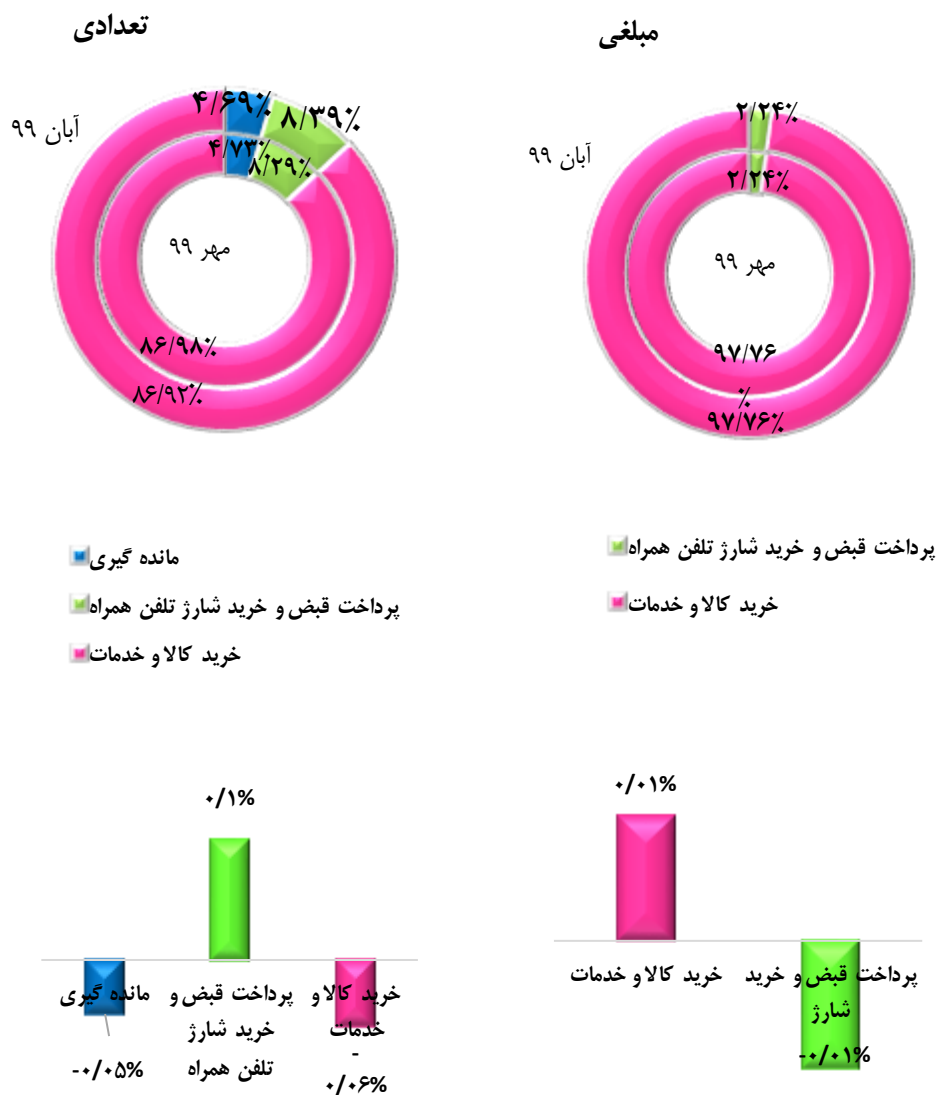
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آبان ۱۳۹۹

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۷/۷۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه آبان ۱۳۹۹ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

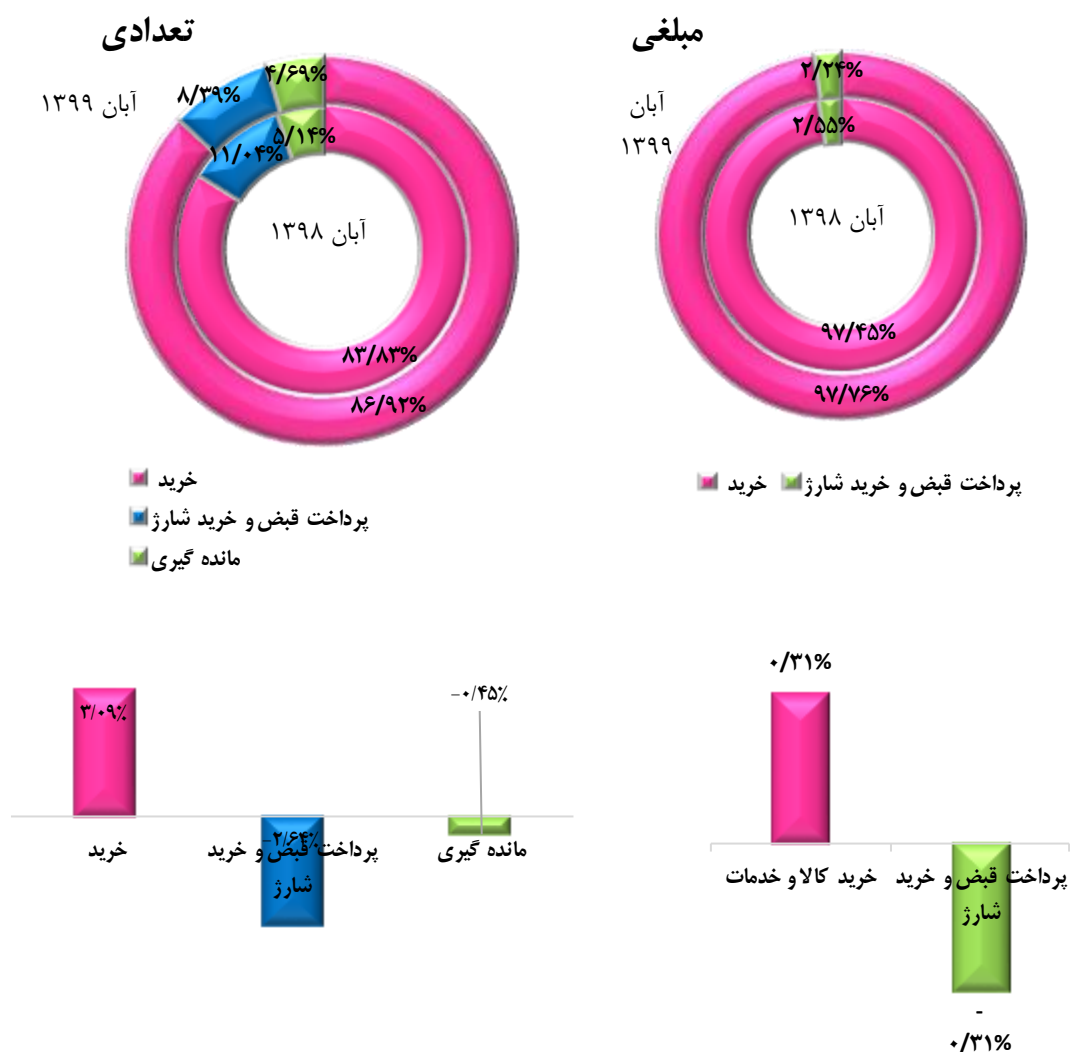

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر و آبان ۱۳۹۹

در شکل ۲-۶ ملاحظه می شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش ها با کاهش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش ها افزایش داشته و خدمت "مانده گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۶ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۱۰ درصدی و سهم تعدادی تراکنش های مانده گیری "با کاهش ۰/۰۵ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش های "خرید کالا

و خدمات" نیز در آبان ماه با افزایش ۰/۰۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی آبان ۱۳۹۸ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آبان ۱۳۹۸ و آبان ۱۳۹۹

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۳/۰۹ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در آبان ۱۳۹۹ نسبت به آبان ۱۳۹۸، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۳۱ درصد افزایش داشته است. تعداد

تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۶۴- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۴۵- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آبان ۱,۹۶۵/۷۰ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۴۹۸/۸۳ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲۳۲/۶۱ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۳۴/۲۶ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آبان ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۴۱۲,۷۴۱	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۲۳۲/۶۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۲۲,۷۴۹		۲۳۴/۲۶
کارتخوان فروشگاه‌های	۹,۱۰۲,۹۱۲		۱,۴۹۸/۸۳
کل ابزارها	۱۱,۹۳۸,۴۰۲		۱,۹۶۵/۷۰

در آبان ۱۳۹۹ بیش از ۱,۹۶۶ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۴۹۹ ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۲۳۳ و ۲۳۴ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در آبان ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - آبان ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۶,۲۲۹,۲۳۸	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۲/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰,۸۹۵,۵۵۹		۱/۸۳
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۴۹۲,۱۶۳,۴۴۱		۴۱/۰۳
کل ابزارها	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸		۴۵/۴۳

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در آبان ماه سال جاری ۴۵/۴۳ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۴۱/۰۳ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

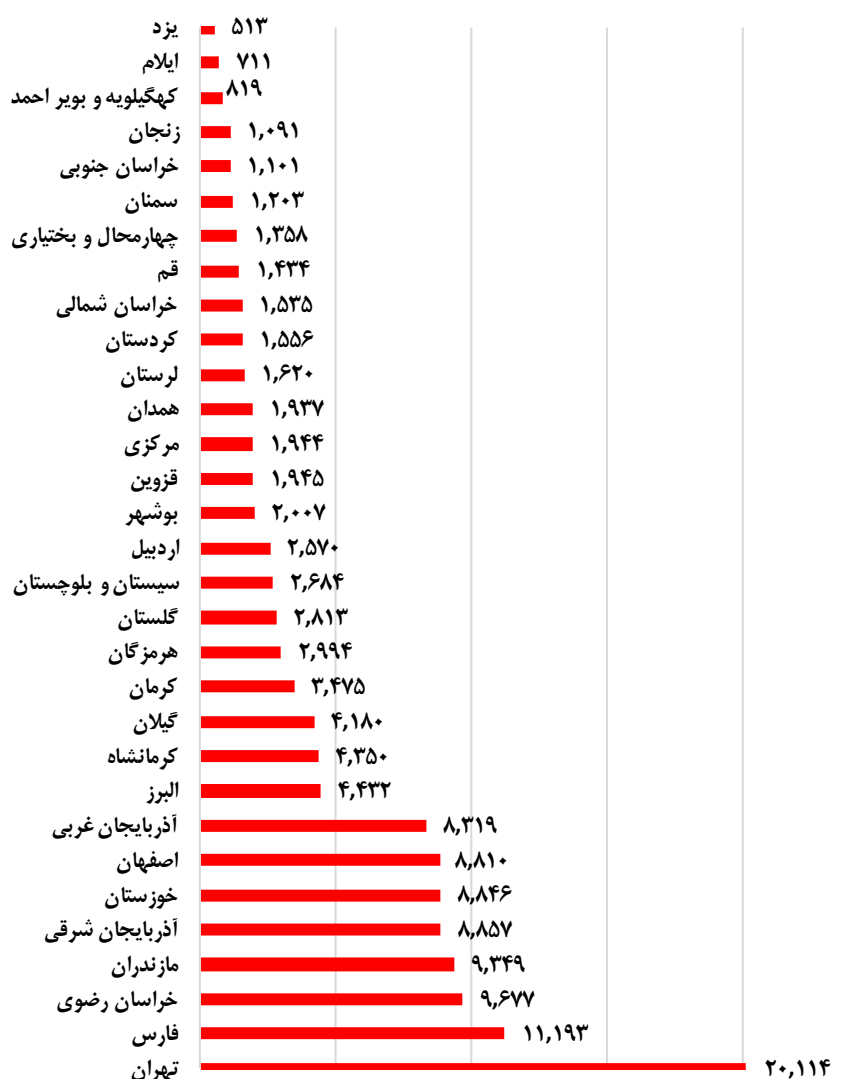
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۹ و آبان ۱۳۹۹

نام استان	مهر ۱۳۹۹	آبان ۱۳۹۹	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۸۵۹,۱۰۰	۱,۸۷۹,۲۱۴	۲۰,۱۱۴	۱/۰۸٪
خراسان رضوی	۶۹۰,۶۷۲	۷۰۰,۳۴۹	۹,۶۷۷	۱/۴۰٪
اصفهان	۶۲۲,۴۴۸	۶۳۱,۲۵۸	۸,۸۱۰	۱/۴۲٪
فارس	۵۴۶,۶۰۲	۵۵۷,۷۹۵	۱۱,۱۹۳	۲/۰۵٪
خوزستان	۴۶۲,۱۴۷	۴۷۰,۹۹۳	۸,۸۴۶	۱/۹۱٪

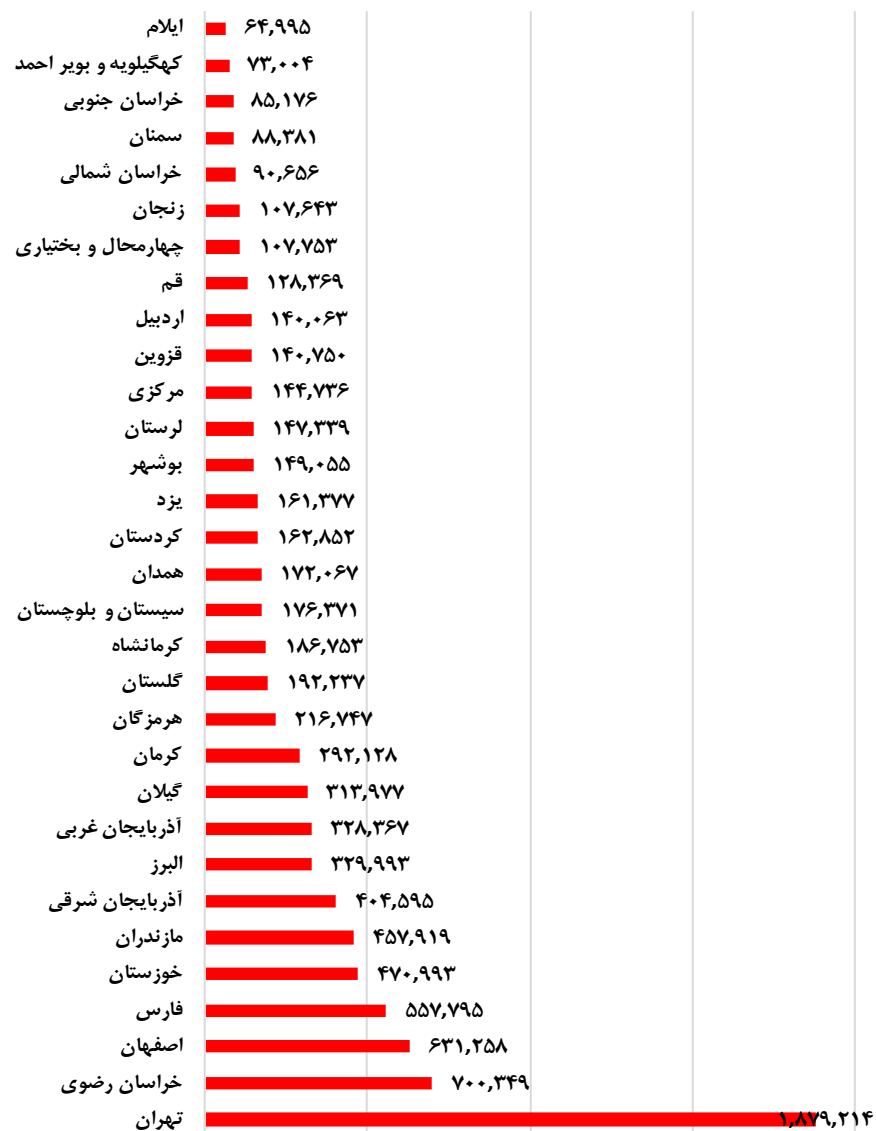
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در آبان ۱۳۹۹ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در آبان ۱۳۹۹ نسبت به مهر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - آبان نسبت به مهر ۱۳۹۹

در آبان ۱۳۹۹ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۲۰,۱۱۴ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آبان ۱۳۹۹

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۹ و آبان ۱۳۹۹

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	مهر ۹۹	آبان ۹۹	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۹۳	۰/۱۹۴	۰/۳۲٪
تهران	۰/۱۷۶	۰/۱۷۸	۱/۰۸٪
هرمزگان	۰/۱۷۱	۰/۱۷۴	۱/۴۰٪
بوشهر	۰/۱۷۱	۰/۱۷۴	۱/۳۶٪
مازندران	۰/۱۷۰	۰/۱۷۳	۲/۰۸٪
سمنان	۰/۱۵۸	۰/۱۶۰	۱/۳۸٪
اصفهان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۷	۱/۴۲٪
البرز	۰/۱۵۳	۰/۱۵۵	۱/۳۶٪
خراسان جنوبی	۰/۱۵۲	۰/۱۵۴	۱/۳۱٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۲	۰/۱۵۴	۱/۲۸٪
گیلان	۰/۱۴۹	۰/۱۵۱	۱/۳۵٪
فارس	۰/۱۴۶	۰/۱۴۹	۲/۰۵٪
خراسان رضوی	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۱/۴۰٪
ایلام	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۱۱٪
خراسان شمالی	۰/۱۴۲	۰/۱۴۵	۱/۷۲٪
اردبیل	۰/۱۴۲	۰/۱۴۴	۱/۸۷٪
قزوین	۰/۱۴۲	۰/۱۴۴	۱/۴۰٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۳۹	۰/۱۴۱	۱/۱۳٪
گلستان	۰/۱۳۸	۰/۱۴۱	۱/۴۹٪
خوزستان	۰/۱۳۵	۰/۱۳۸	۱/۹۱٪
آذربایجان غربی	۰/۱۳۲	۰/۱۳۵	۲/۶۰٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۳۱	۰/۱۳۴	۲/۲۴٪
قم	۰/۱۳۳	۰/۱۳۴	۱/۱۳٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	مهر ۹۹	آبان ۹۹	درصد تغییرات
زنجان	۰/۱۳۲	۰/۱۳۴	۱/۰۲٪
کردستان	۰/۱۳۲	۰/۱۳۳	۰/۹۶٪
مرکزی	۰/۱۲۸	۰/۱۳۰	۱/۳۶٪
همدان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۸	۱/۱۴٪
کرمان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۷	۱/۲۰٪
کرمانشاه	۰/۱۱۹	۰/۱۲۲	۲/۳۸٪
لرستان	۰/۱۱۰	۰/۱۱۱	۱/۱۱٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۳	۱/۵۵٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان ۱۳۹۹

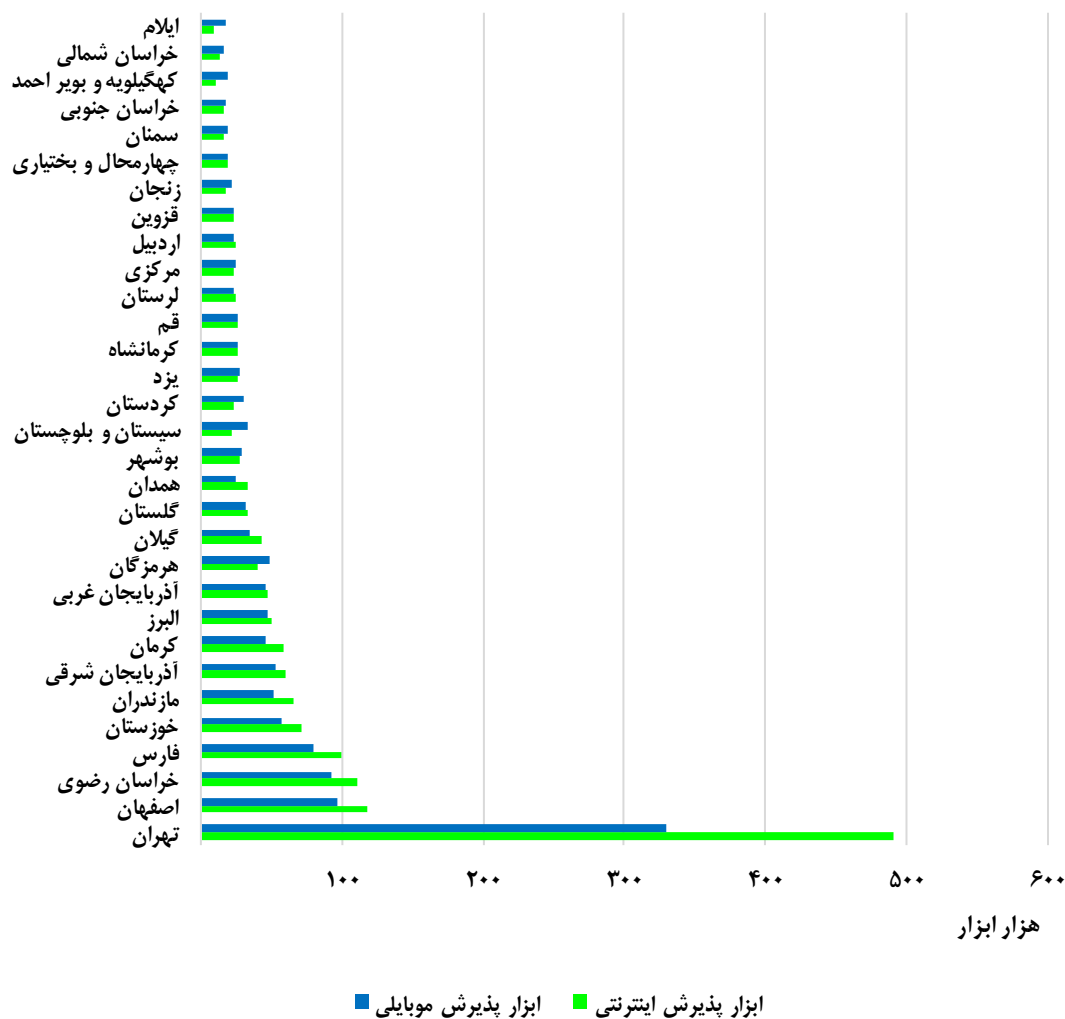
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است.

لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در آبان ۱۳۹۹، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۴۹۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۴۹۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

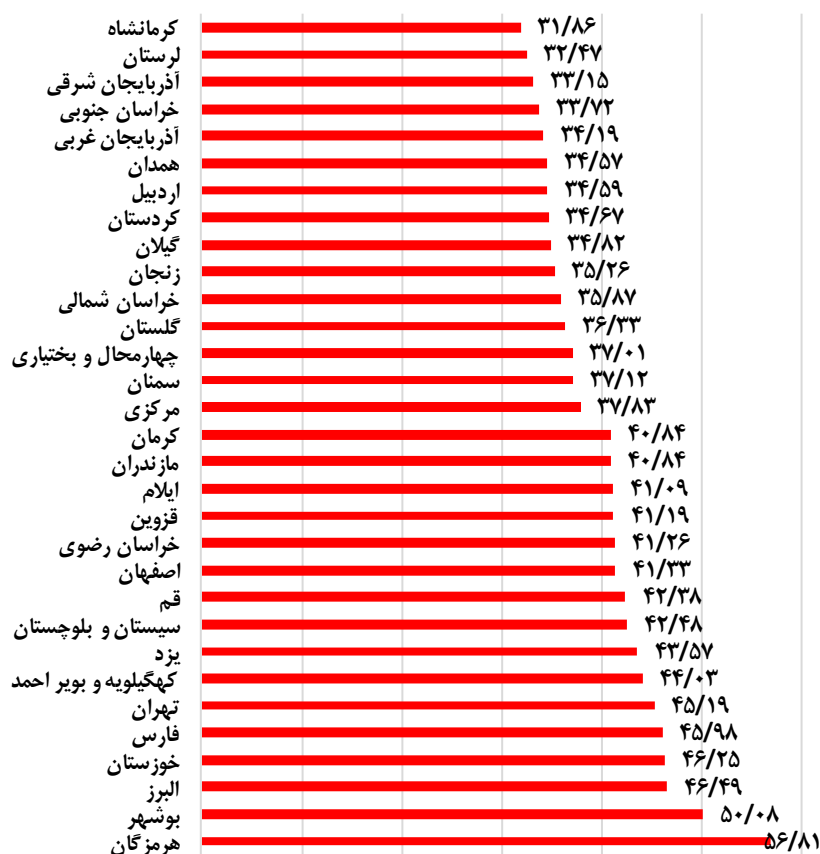
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آبان ۱۳۹۹

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای آبان ۱۳۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آبان ۱۳۹۹

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و البرز در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و کرمانشاه، لرستان و آذربایجان شرقی کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در آبان ۱۳۹۹ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در آبان ماه ۱۳۹۹ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱۳-۱ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

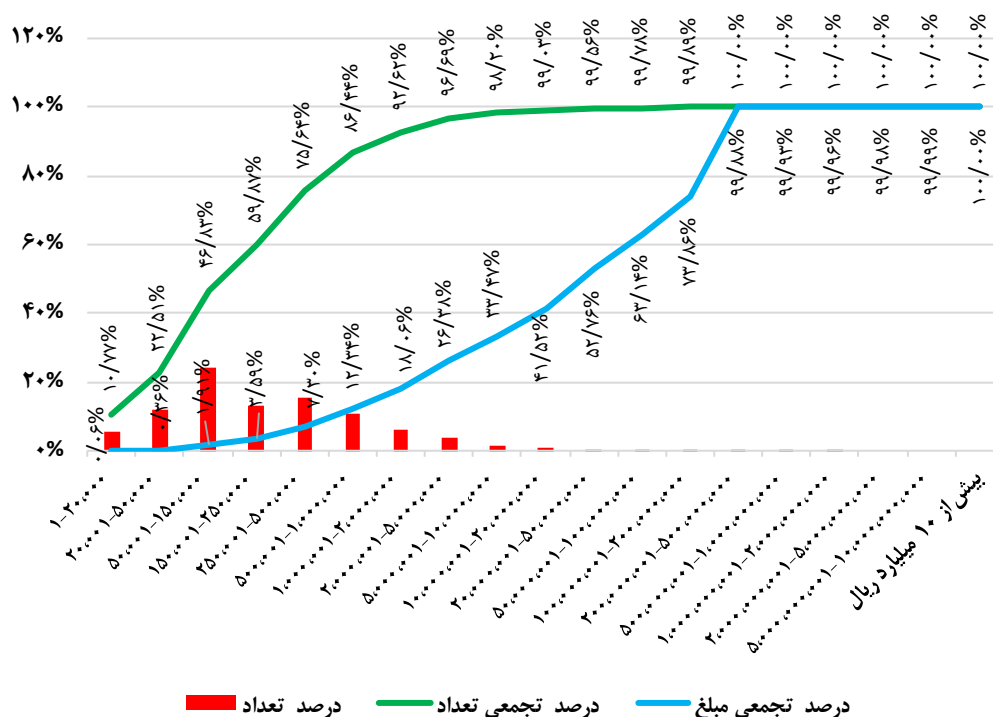
سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۰۸ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در آبان ماه ۱۳۹۹:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.

- ۱۷/۴۳ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۷/۳۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

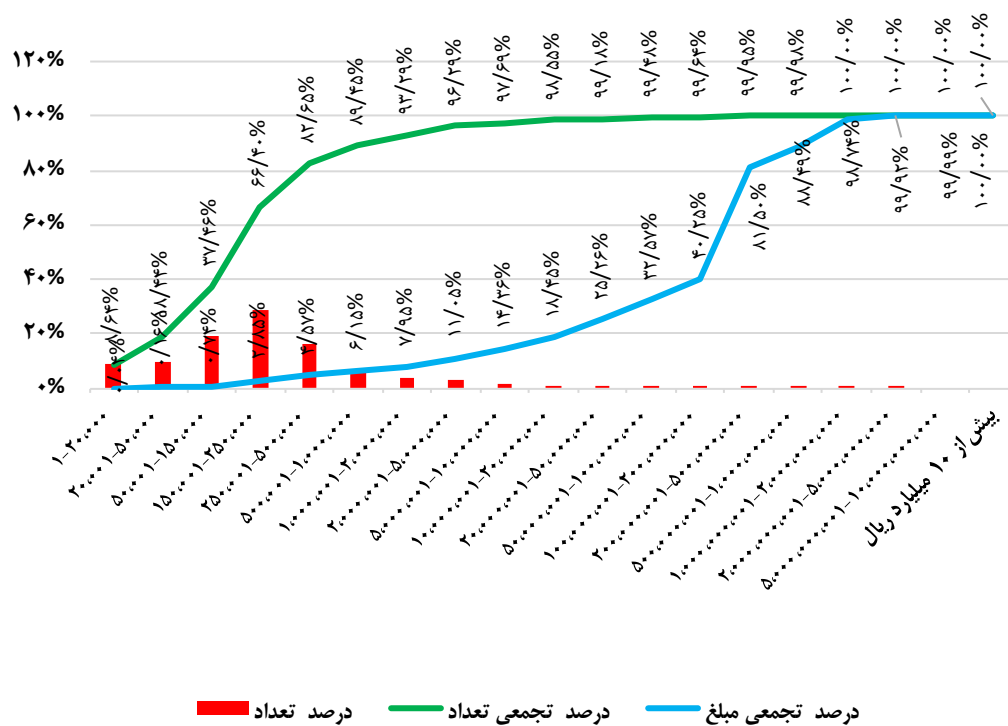
- ۴۰/۱۳ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - آبان ۱۳۹۹

در آبان ماه ۱۳۹۹، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۴۳۴,۳۷۵,۷۵۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۹۳۰,۹۷۳,۲۲۸ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۱,۰۰۰,۱۳۴,۵۹۸ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

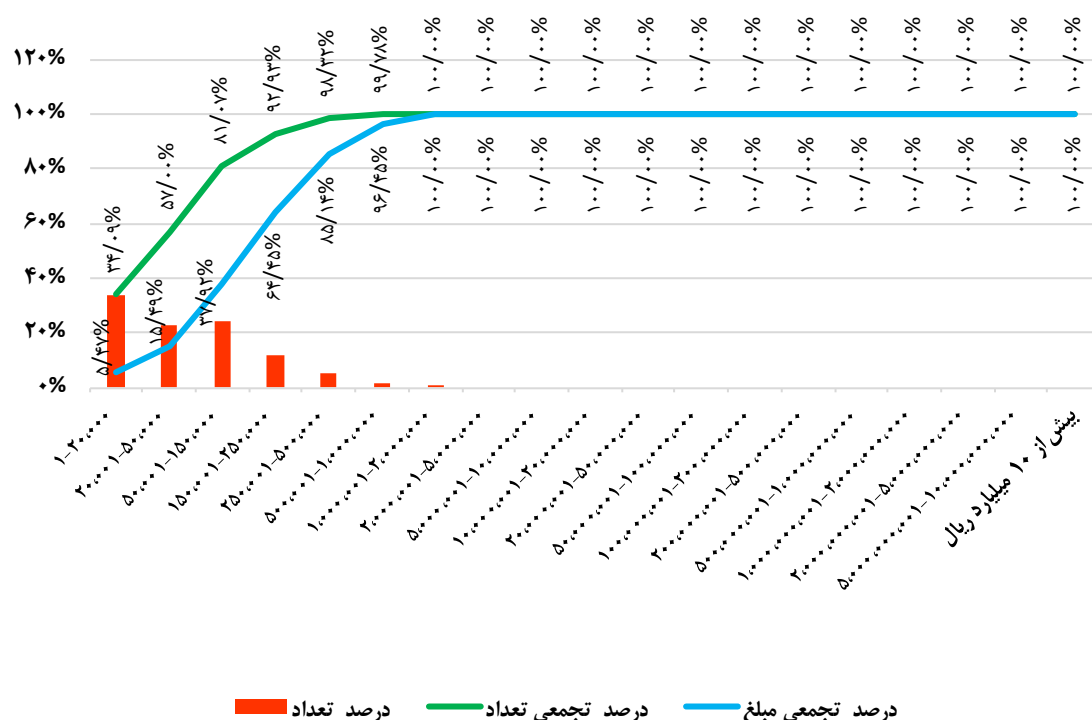
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آبان ۱۳۹۹

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۹/۰۳ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶۶/۴۰ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغ تراکشی های انوار پذیرش موبایل (بر حسب دال) - آبان ۱۳۹۹

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۴/۰۹ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۵۷/۰۰ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

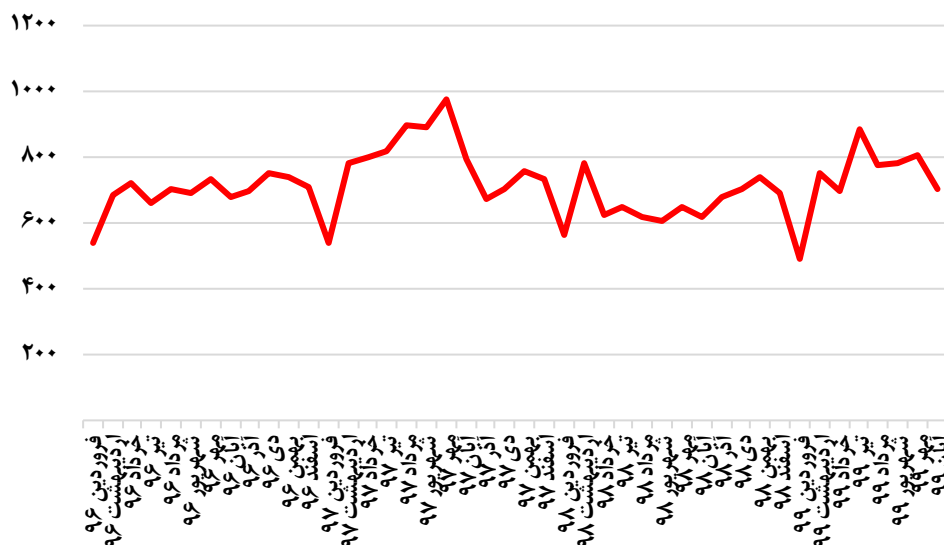
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در آبان ماه ۱۳۹۹ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۸ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه		مقایسه نقطه به نقطه		محاسبه نسبت دهکی	
مهر ۱۳۹۹	آبان ۱۳۹۹	درصد تغییرات	آبان ۱۳۹۸		درصد تغییرات
۱۵,۷۵۵,۴۲۳/۰۴	۱۴,۱۸۳,۰۲۵/۹۸	-۹/۹۸٪	۱۰,۱۲۸,۱۵۱/۵۲	۱۴,۱۸۳,۰۲۵/۹۸	۴۰/۰۴٪
۱۹,۶۰۶/۹۳	۲۰,۱۹۴/۵۳	۳/۰۰٪	۱۶,۴۶۷/۱۰	۲۰,۱۹۴/۵۳	۲۲/۶۴٪
۸۰۳/۵۶	۷۰۲/۳۲	-۱۲/۶۰٪	۶۱۵/۰۵	۷۰۲/۳۲	۱۴/۱۹٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۴/۱۹ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱۲/۶۰- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۹/۹۸- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۳/۰۰ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱۲/۶۰- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در آبان ۱۳۹۹ نسبت به مهر رشد ۱۰/۲۴- واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳ بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

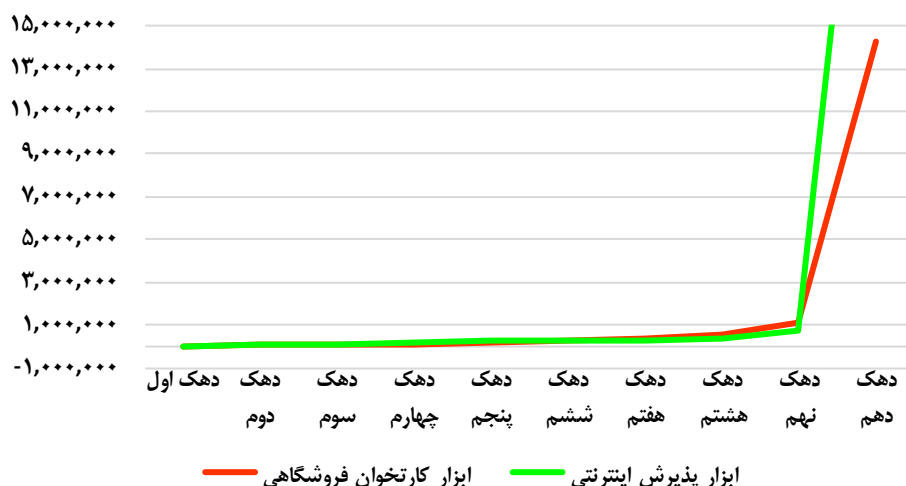
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۵,۳۸۱/۰۸	۲۱,۱۱۸/۸۵	دهک اول
۵۰,۳۵۱/۰۱	۴۸,۸۰۲/۷۱	دهک دوم
۱۰۱,۵۴۷/۶۳	۸۰,۳۰۵/۲۷	دهک سوم
۱۷۷,۵۸۶/۱۹	۱۱۵,۴۴۶/۷۳	دهک چهارم
۲۲۶,۹۵۸/۰۲	۱۷۰,۳۶۱/۴۴	دهک پنجم
۲۵۰,۰۰۰/۰۰	۲۴۲,۶۴۷/۰۱	دهک ششم
۲۵۴,۴۳۲/۴۳	۳۵۵,۹۳۶/۴۶	دهک هفتم
۳۱۹,۸۵۹/۱۰	۵۵۹,۶۷۷/۴۵	دهک هشتم
۷۶۲,۴۶۴/۷۰	۱,۰۶۲,۴۸۶/۶۴	دهک نهم
۳۳,۸۷۶,۲۹۱/۴۰	۱۴,۲۴۵,۷۳۹/۰۱	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - آبان ۱۳۹۹

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۳۳,۸۷۶,۲۹۱/۴۰ ریال بوده است.

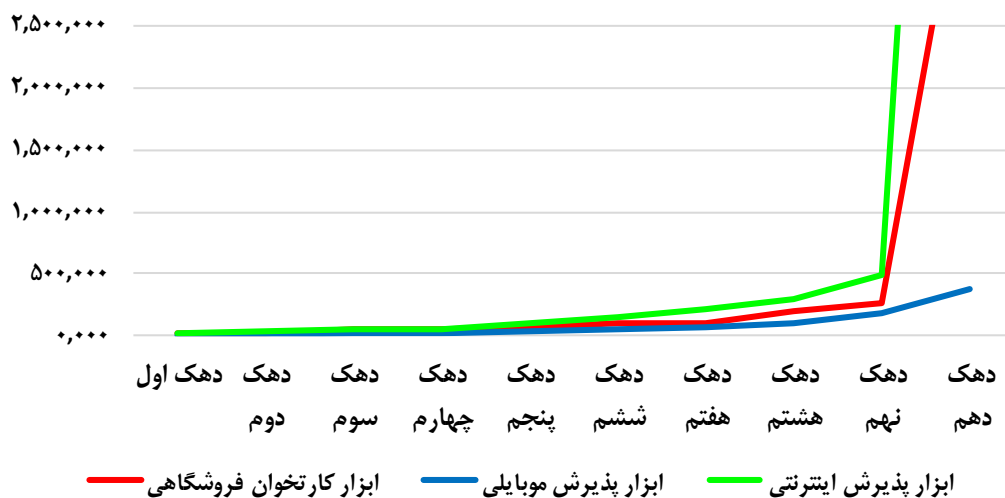
جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۵,۲۴۳/۹۳	۹,۳۵۷/۴۵	۱۸,۳۱۱/۷۴	دهک اول
۲۹,۴۹۳/۲۹	۱۱,۴۳۴/۶۱	۲۲,۷۹۸/۹۳	دهک دوم
۵۱,۲۹۷/۸۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	۴۹,۹۶۷/۶۷	دهک سوم
۶۱,۴۱۷/۷۸	۲۱,۰۶۱/۵۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۰۲,۷۴۱/۰۲	۴۱,۷۴۵/۸۶	۶۸,۵۰۷/۱۰	دهک پنجم
۱۴۶,۸۲۸/۹۱	۵۱,۳۱۲/۸۰	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۲۰۹,۳۷۱/۷۳	۶۴,۹۲۴/۴۷	۱۰۵,۲۸۵/۶۶	دهک هفتم
۲۹۹,۴۲۰/۵۶	۱۰۴,۷۳۸/۶۷	۱۹۵,۷۰۵/۳۹	دهک هشتم
۴۹۷,۱۲۷/۷۳	۱۸۶,۸۵۷/۲۳	۲۷۰,۹۵۴/۳۳	دهک نهم
۱۱,۵۳۷,۱۲۴/۲۵	۳۸۳,۱۸۶/۹۰	۴,۱۷۴,۲۲۷/۸۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - آبان ۱۳۹۹

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۱۱,۵۳۷,۱۲۴/۲۵ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشنده‌ای در حدود ۴,۱۷۴,۲۲۷/۸۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۸۳,۱۸۶/۹۰ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۲۹ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۷۱ درصدی خطاهای رخ داده در آبان ۹۹ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آبان ۹۹

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸	۹۲/۲۹٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۳۰,۳۵۵,۲۷۵	۷/۷۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۹۸۹,۶۴۳,۵۱۳	۱۰۰/۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در آبان ۱۳۹۹ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

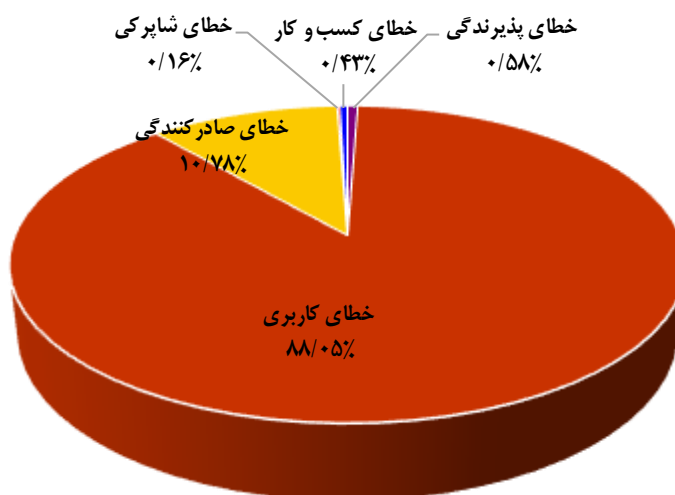
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آبان ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	مهر ۱۳۹۹	آبان ۱۳۹۹	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۴۹۷,۷۳۶	۱,۳۴۲,۰۷۸	-۱۰/۳۹%
خطای کاربری	۲۱۲,۵۷۱,۹۹۰	۲۰۲,۸۲۸,۰۲۳	-۴/۵۸%
خطای صادرکنندگی	۲۷,۴۵۰,۳۹۱	۲۴,۸۲۸,۹۵۶	-۹/۵۵%
خطای شاپرکی	۴۸۳,۱۸۶	۳۶۶,۲۹۴	-۲۴/۱۹%
خطای کسب و کار	۱,۳۳۱,۱۶۹	۹۸۹,۹۲۴	-۲۵/۶۳%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۴۳,۳۳۴,۴۷۲	۲۳۰,۳۵۵,۲۷۵	-۵/۳۳%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲,۸۰۱,۶۳۴,۹۶۵	۲,۷۵۹,۲۸۸,۳۳۸	-۱/۵۱%
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۰۴۴,۹۵۹,۴۳۷	۲,۹۸۹,۶۴۳,۵۱۳	-۱/۸۲%

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در آبان ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۲ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - آبان ۱۳۹۹

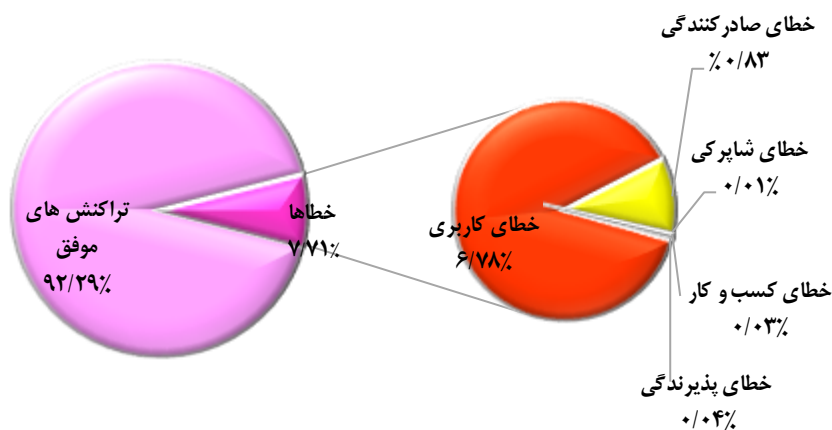
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۸/۰۵ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - آبان ۱۳۹۹

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸
ناموفق	خطای پذیرندگی	۱,۳۴۲,۰۷۸
	خطای کاربری	۲۰۲,۸۲۸,۰۲۳
	خطای صادرکنندگی	۲۴,۸۲۸,۹۵۶
	خطای شاپرکی	۳۶۶,۲۹۴
	خطای کسب و کار	۹۸۹,۹۲۴
	تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۹۸۹,۶۴۳,۵۱۳
		۹۲/۲۹%
		۰/۰۴%
		۶/۷۸%
		۰/۸۳%
		۰/۰۱%
		۰/۰۳%
		۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۱۶ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در آبان ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آبان ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها مهر ۱۳۹۹	سهم از کل تراکنش‌ها آبان ۱۳۹۹	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۰۴٪
خطای کاربری	۶/۹۸٪	۶/۷۸٪	-۰/۱۹۷٪
خطای صادرکنندگی	۰/۹۰٪	۰/۸۳٪	-۰/۰۷۱٪
خطای شاپرکی	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۰۴٪
کسب و کار	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۹۹٪	۷/۷۱٪	-۰/۲۸۶٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۰۱٪	۹۲/۲۹٪	۰/۲۸۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های آبان ۱۳۹۹ نسبت به مهر ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

آبان ۱۳۹۹		مهر ۱۳۹۹		آبان ۱۳۹۸		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۹/۰۸٪	۲,۹۶۲,۱۱۶,۲۶۱	۹۸/۹۹٪	۳,۰۱۴,۱۹۶,۹۵۵	۹۹/۴۱٪	۲,۴۱۱,۸۵۳,۰۸۶	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۹٪	۲,۹۸۹,۲۷۷,۲۱۹	۹۹/۹۸٪	۳,۰۴۴,۴۷۶,۲۵۱	۹۹/۹۷٪	۲,۴۲۵,۳۰۷,۶۴۵	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۹۸۹,۶۴۳,۵۱۳	-	۳,۰۴۴,۹۵۹,۴۳۷	-	۲,۴۲۶,۱۰۳,۸۳۸	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در آبان ۱۳۹۹ می باشد که نسبت به آبان ۱۳۹۸ تغییر ۰/۰۲۱ درصدی و نسبت به مهر ۱۳۹۹ رشد ۰/۰۰ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مهر و آبان ۱۳۹۹

تراکنش‌های ناتمام	مهر ۱۳۹۹	آبان ۱۳۹۹	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۶۸۷,۴۷۴	۲۳۲,۸۴۹	-۶۶/۱۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	۲,۷۵۹,۲۸۸,۲۳۸	-۱/۵۱٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۵٪	۰/۰۰۸٪	-۰/۰۱۶۱٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام آبان ماه نسبت به مهر ماه با رشد ۶۶/۱۳- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۱/۵۱- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در آبان ۱۳۹۹ نسبت به مهر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۱۶۱- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

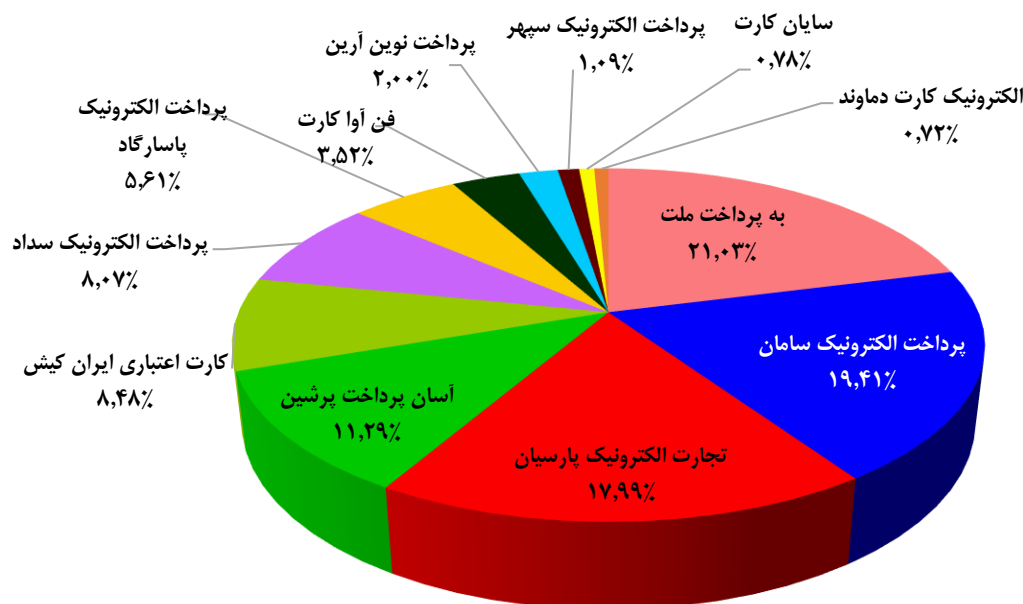
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

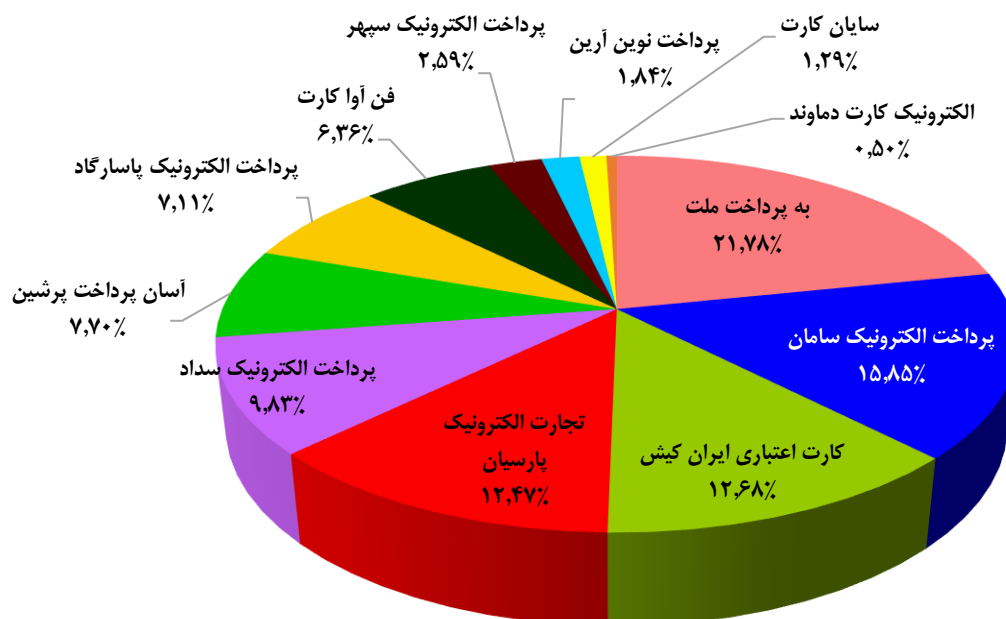
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۹

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۰۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۱/۷۸ درصدی از مبلغ آن‌ها، همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. در این ماه همچنان اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت نزدیک به ۶ درصد رسیده است. این شاخص در مولفه تعدادی نیز رقمی در حدود دو درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش مهر ماه سال ۹۹ حکایت از آن دارد که نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی و مبلغی چندان قابل توجه نبوده اما با این وجود در مولفه سهم مبلغی جابه‌جایی بین شرکت‌های "فن آوا کارت" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اتفاق افتاده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۹ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

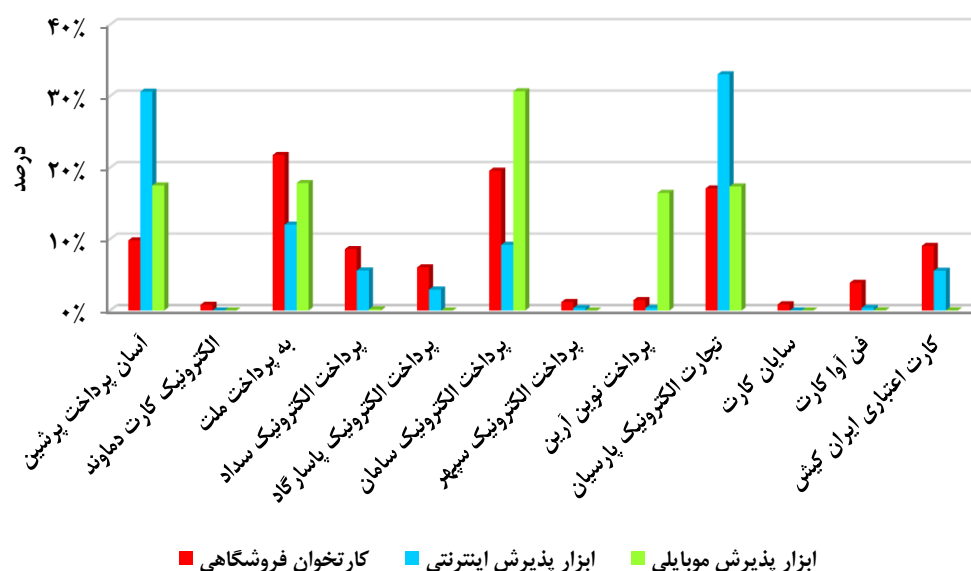
در آبان ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۱/۷۴ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب ۳۳/۰۴ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۳۰/۶۵ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به‌عنوان دارنده بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش-مهر و آبان ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۹۵٪	۹/۸۰٪	-۰/۱۴٪	۲۹/۶۰٪	۳۰/۶۱٪	۱/۰۱٪	۱۷/۰۲٪	۱۷/۴۹٪	۰/۴۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۹٪	۰/۸۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۱/۹۰٪	۲۱/۷۴٪	-۰/۱۶٪	۱۲/۹۷٪	۱۲/۰۰٪	-۰/۹۷٪	۱۸/۷۱٪	۱۷/۸۳٪	-۰/۸۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۵٪	۸/۵۸٪	۰/۰۳٪	۵/۳۳٪	۵/۶۰٪	۰/۲۷٪	۰/۲۰٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۳٪	۶/۰۳٪	۰/۳۰٪	۳/۱۲٪	۲/۹۲٪	-۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۲۸٪	۱۹/۵۵٪	۰/۲۷٪	۱۱/۵۱٪	۹/۱۸٪	-۲/۳۳٪	۲۹/۲۹٪	۳۰/۶۵٪	۱/۳۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۷٪	۱/۱۹٪	۰/۰۲٪	۰/۲۱٪	۰/۳۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۱/۴۵٪	۱/۴۶٪	۰/۰۱٪	۱/۰۶٪	۰/۳۷٪	۰/۷۰٪	۱۶/۷۸٪	۱۶/۴۵٪	-۰/۳۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۰۴٪	۱۷/۰۸٪	۰/۰۴٪	۳۰/۵۹٪	۳۳/۰۴٪	۲/۴۵٪	۱۷/۹۴٪	۱۷/۳۵٪	-۰/۵۹٪
سایان کارت	۰/۹۰٪	۰/۸۶٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۱۵٪	۳/۸۷٪	-۰/۲۸٪	۰/۳۶٪	۰/۳۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۰٪	۹/۰۴٪	-۰/۰۶٪	۵/۲۶٪	۵/۵۶٪	۰/۳۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در آبان ماه نسبت به ماه گذشته، رقم ۰/۳ درصد بوده است. بالاترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با ۲/۴۵ درصد افزایش به شرکت "تجارت الکترونیک پاریسیان" تعلق دارد. این مقدار در ابزار پذیرش موبایلی با ۱/۳۶ درصد افزایش به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹

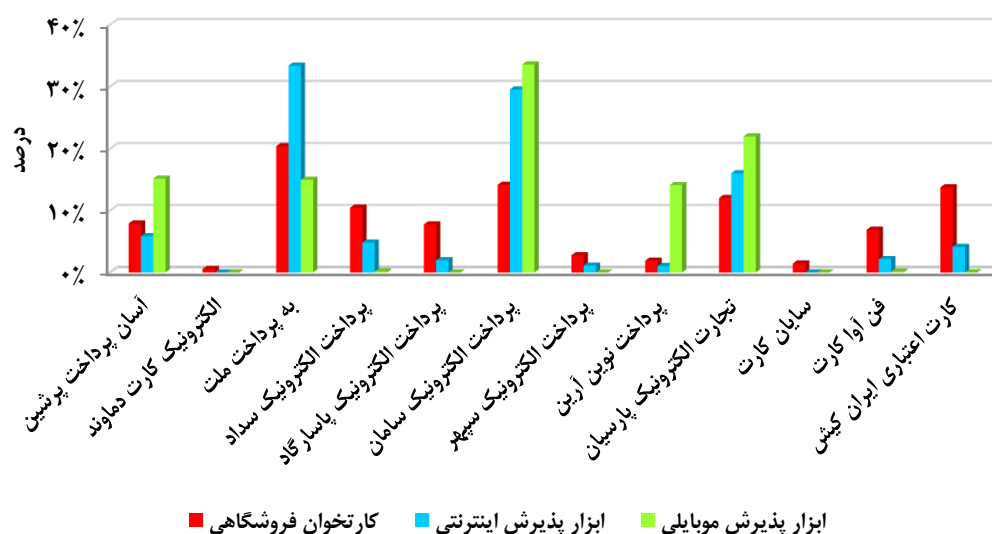
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۹ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۳۸ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌های، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همین شرکت با رقمی معادل ۳۳/۳۷ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی شبکه را کسب نموده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۳۳/۵۶ درصدی، سهم عمده‌ای از بازار مبلغی تراکنش‌های این ابزار را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر و آبان ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۵۵٪	۷/۹۰٪	۰/۳۵٪	۵/۱۵٪	۵/۸۵٪	۰/۷۰٪	۱۴/۹۰٪	۱۵/۱۴٪	۰/۲۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۵٪	۰/۵۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۷۸٪	۲۰/۳۸٪	-۰/۴۰٪	۳۱/۵۵٪	۳۳/۳۷٪	۱/۸۲٪	۱۵/۷۵٪	۱۴/۹۵٪	-۰/۸۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۰٪	۱۰/۴۶٪	-۰/۲۴٪	۵/۱۹٪	۴/۸۳٪	-۰/۳۶٪	۰/۲۴٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۳۷٪	۷/۷۶٪	۰/۳۹٪	۲/۱۸٪	۱/۹۸٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۸۱٪	۱۴/۱۵٪	۰/۳۴٪	۳۴/۱۹٪	۲۹/۵۲٪	-۴/۶۶٪	۳۲/۷۷٪	۳۳/۵۶٪	۰/۷۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۷۳٪	۲/۷۷٪	۰/۰۴٪	۱/۰۸٪	۱/۱۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۸۸٪	۱/۹۱٪	۰/۰۳٪	۰/۹۷٪	۱/۰۴٪	۰/۰۷٪	۱۴/۴۱٪	۱۴/۰۹٪	-۰/۳۲٪
تجارت الکترونیک پارس‌بان	۱۱/۸۵٪	۱۲/۰۲٪	۰/۱۷٪	۱۴/۹۲٪	۱۶/۰۰٪	۱/۰۸٪	۲۱/۸۰٪	۲۱/۹۶٪	۰/۱۶٪
سایان کارت	۱/۴۷٪	۱/۴۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۴۰٪	۶/۸۹٪	-۰/۵۰٪	۲/۴۶٪	۲/۱۵٪	-۰/۳۱٪	۰/۱۲٪	۰/۱۴٪	۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۹۲٪	۱۳/۷۴٪	-۰/۱۷٪	۲/۳۲٪	۴/۱۴٪	۱/۸۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی به شرکت "فن آوا کارت" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در آبان ماه نسبت به ماه گذشته، رقم منفی ۰/۵۰ درصد است. در ابزار پذیرش اینترنتی این مقدار با منفی ۴/۲۶ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش موبایلی با ۰/۸۰ درصد کاهش سهم، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در آبان ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۹ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۱/۷۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با کسب ۱۷/۲۲ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد. در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید

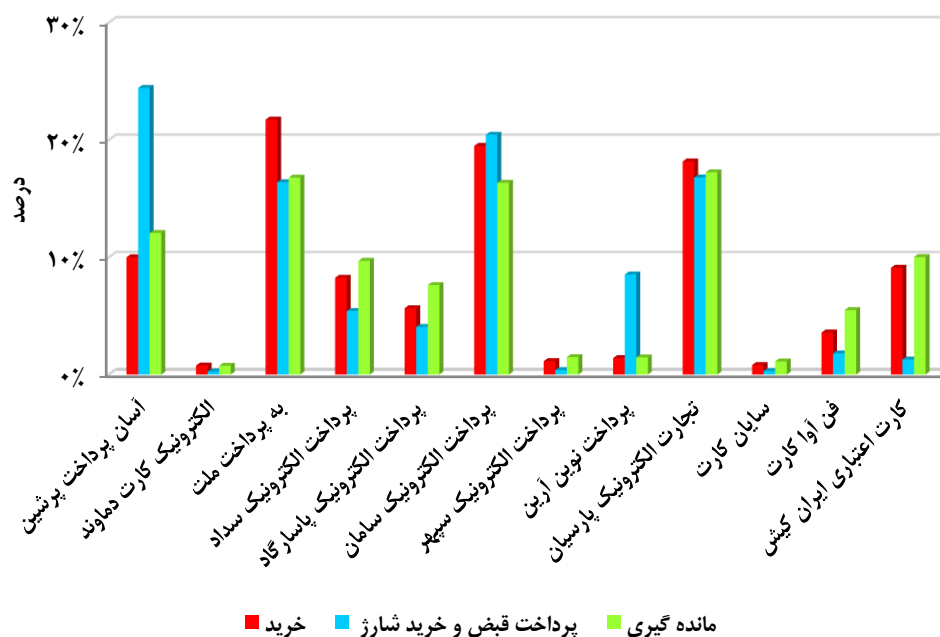
شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۴/۴۱ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر و آبان ۹۹

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۱۲٪	۹/۹۸٪	-۰/۱۴٪	۲۳/۷۱٪	۲۴/۴۱٪	۰/۷۰٪	۱۲/۰۴٪	۱۲/۰۵٪	۰/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۶٪	۰/۷۷٪	۰/۰۱٪	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۷۴٪	۰/۷۴٪	۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۱/۹۰٪	۲۱/۷۱٪	-۰/۱۹٪	۱۶/۹۱٪	۱۶/۳۸٪	-۰/۵۳٪	۱۷/۱۹٪	۱۶/۷۸٪	-۰/۴۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۱۹٪	۸/۲۴٪	۰/۰۶٪	۵/۵۷٪	۵/۴۱٪	-۰/۱۶٪	۹/۶۲٪	۹/۶۹٪	۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۳۸٪	۵/۶۵٪	۰/۲۷٪	۳/۹۹٪	۴/۰۶٪	۰/۰۷٪	۷/۲۳٪	۷/۶۲٪	۰/۴۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۳۴٪	۱۹/۴۸٪	۰/۱۳٪	۱۹/۷۷٪	۲۰/۴۲٪	۰/۶۵٪	۱۶/۲۳٪	۱۶/۳۴٪	۰/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۲٪	۱/۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۳۷٪	۰/۳۸٪	۰/۰۱٪	۱/۴۶٪	۱/۴۹٪	۰/۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۱/۴۳٪	۱/۴۰٪	-۰/۰۳٪	۸/۶۴٪	۸/۵۲٪	-۰/۱۲٪	۱/۴۳٪	۱/۴۶٪	۰/۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۹۵٪	۱۸/۱۵٪	۰/۲۰٪	۱۷/۱۳٪	۱۶/۷۸٪	-۰/۳۴٪	۱۷/۱۷٪	۱۷/۲۲٪	۰/۰۵٪
سایان کارت	۰/۸۴٪	۰/۸۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۳۱٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۱٪	۱/۱۴٪	۱/۱۱٪	-۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۳/۸۲٪	۳/۵۸٪	-۰/۲۴٪	۲/۱۲٪	۱/۸۰٪	-۰/۳۲٪	۵/۸۴٪	۵/۴۹٪	-۰/۳۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۴٪	۹/۰۹٪	-۰/۰۵٪	۱/۲۲٪	۱/۲۸٪	۰/۰۶٪	۹/۹۲٪	۱۰/۰۱٪	۰/۰۹٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه آبان نسبت به مهر ماه با ۰/۲۷ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز افزایش ۰/۷۰ درصدی تجربه کرده و بالاترین تفاضل را در سهم تعدادی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است. در تراکنش‌های مانده‌گیری، شرکت "به پرداخت ملت" با رقم منفی ۰/۴۱ بیشترین اختلاف سهم تعدادی را کسب نموده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آبان ۱۳۹۹

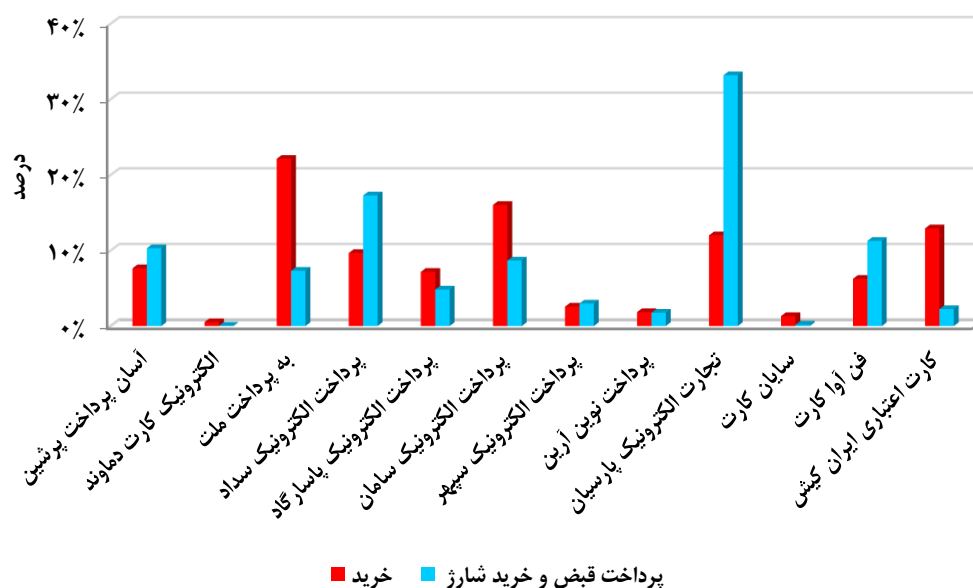
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ای الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۹ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آبان ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۲/۱۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با سهم مبلغی ۳۳/۱۷ درصد بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر و آبان ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
۷/۲۸٪	۷/۶۴٪	-۰/۳۶٪	۹/۱۹٪	۱۰/۳۰٪	۱/۱۲٪	۷/۲۸٪	۷/۶۴٪	-۰/۳۶٪
۰/۵۰٪	۰/۵۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۵۰٪	۰/۵۱٪	-۰/۰۱٪
۲۲/۲۲٪	۲۲/۱۱٪	-۰/۱۱٪	۶/۹۰٪	۷/۳۱٪	۰/۴۰٪	۲۲/۲۲٪	۲۲/۱۱٪	-۰/۱۱٪
۹/۸۴٪	۹/۶۶٪	-۰/۱۸٪	۲۱/۸۷٪	۱۷/۲۷٪	-۴/۶۰٪	۹/۸۴٪	۹/۶۶٪	-۰/۱۸٪
۶/۸۸٪	۷/۱۷٪	-۰/۲۹٪	۴/۳۰٪	۴/۸۳٪	۰/۵۳٪	۶/۸۸٪	۷/۱۷٪	-۰/۲۹٪
۱۶/۱۲٪	۱۶/۰۲٪	-۰/۱۰٪	۸/۲۵٪	۸/۶۶٪	۰/۴۱٪	۱۶/۱۲٪	۱۶/۰۲٪	-۰/۱۰٪
۲/۵۹٪	۲/۵۸٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۲٪	۲/۹۷٪	۱/۶۶٪	۲/۵۹٪	۲/۵۸٪	-۰/۰۱٪
۱/۸۲٪	۱/۸۵٪	۰/۰۳٪	۱/۵۷٪	۱/۷۷٪	۰/۲۰٪	۱/۸۲٪	۱/۸۵٪	۰/۰۳٪
۱۱/۷۳٪	۱۲/۰۰٪	۰/۲۷٪	۳۲/۲۵٪	۳۳/۱۷٪	۰/۹۲٪	۱۱/۷۳٪	۱۲/۰۰٪	۰/۲۷٪
۱/۳۴٪	۱/۳۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۱۶٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۱/۳۴٪	۱/۳۲٪	-۰/۰۲٪
۶/۷۶٪	۶/۲۵٪	-۰/۵۰٪	۱۲/۰۰٪	۱۱/۲۶٪	-۰/۷۴٪	۶/۷۶٪	۶/۲۵٪	-۰/۵۰٪
۱۲/۹۴٪	۱۲/۹۱٪	-۰/۰۳٪	۲/۱۵٪	۲/۲۴٪	۰/۰۹٪	۱۲/۹۴٪	۱۲/۹۱٪	-۰/۰۳٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در مهر و آبان ۹۹ با رقمی برابر با ۰/۵۰ درصد کاهش در شرکت "فن آوا کارت" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با ۴/۶۰ درصد کاهش، در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در آبان ماه ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آبان ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۵-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۹ را منعکس نموده است.

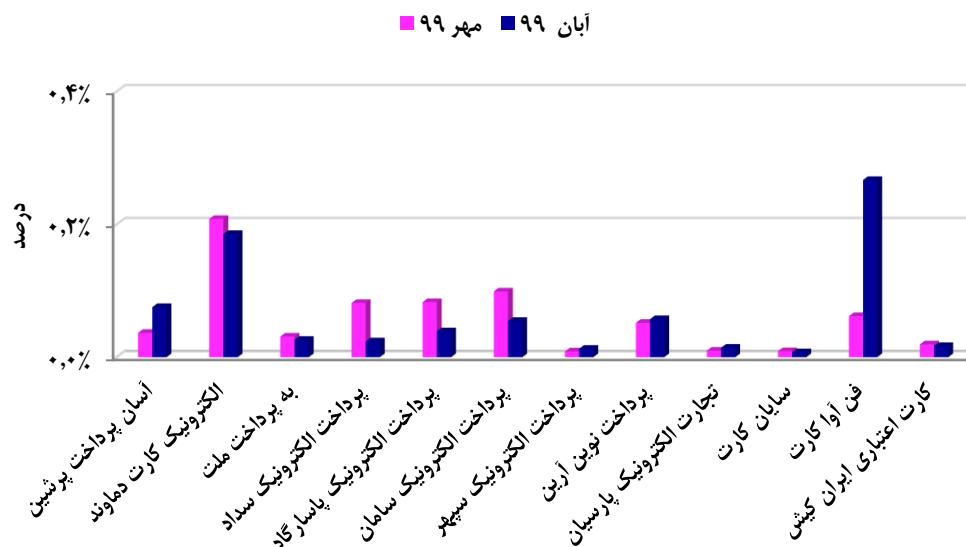
جدول ۴-۵- مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- مهر و آبان ۹۹

درصد تغییرات	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	آبان ۹۹	مهر ۹۹	
۰/۰۳۹٪	۰/۰۷۵٪	۰/۰۳۷٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۲۳٪	۰/۱۸۵٪	۰/۲۰۸٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۰۵٪	۰/۰۲۶٪	۰/۰۳۱٪	به پرداخت ملت
-۰/۰۵۸٪	۰/۰۲۴٪	۰/۰۸۲٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۴۴٪	۰/۰۳۹٪	۰/۰۸۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۴۴٪	۰/۰۵۵٪	۰/۰۹۹٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۰۴٪	۰/۰۱۳٪	۰/۰۰۹٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰۶٪	۰/۰۵۷٪	۰/۰۵۲٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰۴٪	۰/۰۱۴٪	۰/۰۱۰٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۲٪	۰/۰۰۷٪	۰/۰۰۹٪	سایان کارت
۰/۲۰۵٪	۰/۲۶۷٪	۰/۰۶۲٪	فن آوا کارت
-۰/۰۰۲٪	۰/۰۱۷٪	۰/۰۱۹٪	کارت اعتباری ایران کیش

*هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه آبان شرکت "سایان کارت" با رقمی برابر با ۰/۰۰۷ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را داشته است. در مقابل شرکت "فن آوا کارت" با کسب رقم ۰/۲۶۷ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است. در مقایسه با ماه گذشته بیشترین اختلاف میزان شاخص نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها نیز در همین شرکت رخ داده است.

در ماه جاری عملکرد کاهشی برخی از شرکت‌ها به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" سبب کاهش بیش از ۱۰ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۷-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکش‌ها - مهر و آبان ۹۹

در مقیسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با کاهشی برابر با ۰/۰۵۸ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" رخ داده است. همچنین شرکت "فن‌آوا کارت" با رقم ۰/۲۰۵ درصد، بیشترین افزایش را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای آبان سال ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- آبان ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۰	۹۶	۳۱	۹۳۷	۱۷	۳۰۶	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	۴۷۳	۱۲	۱۴۴	۱۸	۳۱۸	۰	۰
۹	۷۴	۶	۳۱	۰	۰	۰	۰
۶	۳۶	۳	۹	۰	۰	۰	۰
۲۰	۳۸۲	۹	۸۴	۳۱	۹۴۰	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱	۲	۰	۰	۱۶	۲۷۱	۰	۰
۱۷	۲۹۲	۳۳	۱,۰۹۱	۱۷	۳۰۱	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴	۱۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	۸۲	۶	۳۱	۰	۰	۰	۰
-	۱,۴۵۴	-	۲,۳۲۸	-	۲,۱۳۵	-	-

در آبان ماه ۱۳۹۹ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاه‌های عددی حدود ۱,۴۵۴ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۳۲۸ و ۲,۱۳۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "به پرداخت ملت" و

"پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به-پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آبان ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۴ ارائه شده است.

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۹

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۵۱	۱,۴۵۴	۳	۲,۱۸۰	۲,۳۲۸	۱۴۸	۲,۱۰۱	۲,۱۳۵	۳۴

در ماه آبان شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در تمام ابزارهای پذیرش افزایش یافته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای آبان ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - آبان ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۱۰	۱۰۰	۲۴	۵۹۶	۱۲	۱۴۵
الکترونیک کارت دماوند	۱	۱	۰	۰	۱	۱
به پرداخت ملت	۲۲	۴۷۱	۱۶	۲۶۸	۱۷	۲۸۱
پرداخت الکترونیک سداد	۸	۶۸	۵	۲۹	۱۰	۹۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶	۳۲	۴	۱۶	۸	۵۸
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹	۳۷۹	۲۰	۴۱۷	۱۶	۲۶۷
پرداخت الکترونیک سپهر	۱	۱	۰	۰	۱	۲
پرداخت نوین آراین	۱	۲	۹	۷۳	۱	۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸	۳۲۹	۱۷	۲۸۲	۱۷	۲۹۷
سایان کارت	۱	۱	۰	۰	۱	۱
فن آوا کارت	۴	۱۳	۲	۳	۵	۳۰
کارت اعتباری ایران کیش	۹	۸۳	۱	۲	۱۰	۱۰۰
جمع	-	۱,۴۸۰	-	۱,۶۸۶	-	۱,۲۷۹

در آبان ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۸۰، ۱,۶۸۶ و ۱,۲۷۹ به‌دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های همه‌ی سرویس‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آبان ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰-۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۹

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان
شاخص H-H	۱,۴۷۷	۱,۴۸۰	۳	۱,۶۶۰	۱,۶۸۶	۲۶	۱,۲۸۲	۱,۲۷۹
								اختلاف
								۳-

در ماه آبان شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس مانده‌گیری نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است. تغییرات این شاخص در هر سه نوع سرویس حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر کمتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان-های فروشگاه‌ی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاه‌ی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه مهر و آبان ۹۹ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در آبان ماه بیش از یک درصد به تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" با کسب سهم بازار ۱۴/۸۴ درصدی همانند ماه گذشته به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد.

شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با سهم بازار ۳۸/۹۲ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به پرداخت ملت" با رشد مثبت روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۷۶ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر و آبان ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۶۸٪	۶/۷۵٪	-۰/۰۷٪	۴۰/۹۷٪	۳۸/۹۲٪	-۲/۰۵٪	۳/۶۴٪	۳/۶۱٪	-۰/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۰٪	۰/۵۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۸۷٪	۱۲/۶۹٪	-۰/۱۸٪	۲/۲۹٪	۲/۲۶٪	-۰/۰۳٪	۹۵/۷۳٪	۹۵/۷۶٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۵۰٪	۹/۳۲٪	-۰/۱۸٪	۳/۶۰٪	۳/۴۳٪	-۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۱۶٪	۱۰/۷۳٪	-۰/۵۷٪	۱۱/۳۱٪	۱۱/۴۴٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۹۸٪	۱۲/۸۸٪	-۰/۱۰٪	۸/۳۰٪	۸/۷۷٪	۰/۴۶٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۱٪	۲/۱۴٪	۰/۰۳٪	۰/۴۹٪	۳/۶۳٪	۳/۱۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۹٪	۲/۵۳٪	۰/۰۴٪	۱۰/۷۱٪	۱۰/۲۱٪	-۰/۵۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارس‌یان	۱۴/۹۳٪	۱۴/۸۴٪	-۰/۰۹٪	۷/۹۸٪	۷/۵۸٪	-۰/۴۰٪	۰/۳۸٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۲/۹۳٪	۲/۸۸٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱۰/۰۰٪	۹/۹۷٪	-۰/۰۳٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۷۴٪	۱۴/۶۶٪	-۰/۰۸٪	۱۴/۱۵٪	۱۳/۵۷٪	-۰/۵۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با ۰/۵۷ درصد افزایش، بیشترین اختلاف سهم را در تعداد کارتهای فروشگاهی نسبت به مهر ماه رقم زده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم را با ۳/۱۴ درصد افزایش نشان داده است. سهم ابزار پذیرش موبایلی دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "به پرداخت ملت" با تغییر ۰/۰۳ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد. این سهم از یکی کم و به دیگری اضافه شده است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۹ در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۶۸ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم ۲۲/۲۷ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۴۶/۴۲ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- مهر و آبان ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۷۹٪	۷/۷۴٪	-۰/۰۵٪	۲۶/۲۷٪	۲۲/۱۸٪	-۴/۰۹٪	۲۰/۷۸٪	۱۹/۵۲٪	-۱/۲۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۶٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۸۶٪	۱۲/۶۸٪	-۰/۱۸٪	۹/۵۱٪	۹/۵۶٪	۰/۰۵٪	۳۹/۲۵٪	۴۶/۴۲٪	۷/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۰٪	۱۰/۲۹٪	-۰/۰۱٪	۲/۵۴٪	۲/۵۲٪	-۰/۰۲٪	۱/۴۶٪	۱/۳۹٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۰۷٪	۱۰/۵۷٪	۰/۵۰٪	۲۱/۵۴٪	۲۲/۲۷٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۵۳٪	۱۴/۴۶٪	-۰/۰۷٪	۱۷/۳۸٪	۱۶/۳۳٪	-۱/۰۵٪	۲۱/۳۹٪	۱۷/۹۰٪	-۳/۴۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۵۱٪	۲/۵۴٪	۰/۰۴٪	۱/۲۹٪	۴/۲۲٪	۲/۹۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۵۱٪	۲/۵۶٪	۰/۰۵٪	۴/۳۴٪	۶/۲۴٪	۱/۸۹٪	۱۲/۳۹٪	۱۲/۲۴٪	-۰/۱۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۶۹٪	۱۴/۶۸٪	-۰/۰۱٪	۱۴/۸۸٪	۱۴/۵۱٪	-۰/۳۷٪	۴/۱۳٪	۲/۰۸٪	-۲/۰۵٪
سایان کارت	۱/۵۶٪	۱/۵۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۸۰٪	۸/۶۰٪	-۰/۲۱٪	۰/۳۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۱٪	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۷۱٪	۱۳/۶۳٪	-۰/۰۸٪	۱/۸۹٪	۱/۸۲٪	-۰/۰۷٪	۰/۳۶٪	۰/۲۳٪	-۰/۱۳٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۰/۵۰ درصدی بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۴/۰۹ درصدی بیشترین تفاضل را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی رقم زده است. شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش قابل ملاحظه‌ی ۷/۱۷ درصدی، بالاترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در آبان ماه بالغ بر ۹۰ درصد بوده که نزدیک به ۸۹ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

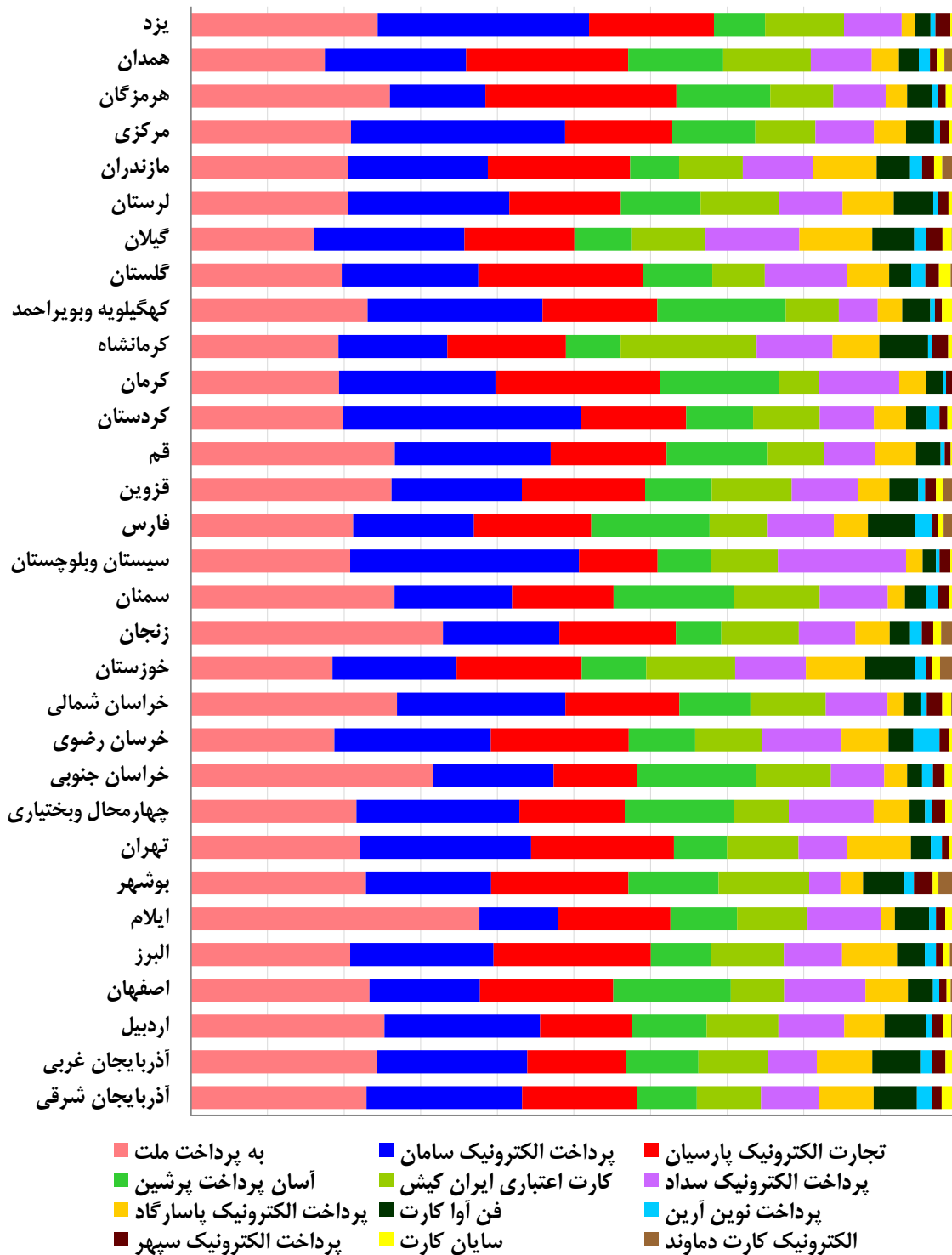
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در آبان ماه ۱۳۹۹ در جدول ۱۳-۴ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - آبان ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۸۱٪	۰/۳۵٪	۲۲/۹۲٪	۷/۵۶٪	۷/۱۵٪	۲۰/۳۳٪	۱/۲۵٪	۱/۹۶٪	۱۴/۹۷٪	۱/۶۴٪	۵/۶۷٪	۸/۳۹٪
آذربایجان غربی	۹/۴۳٪	۰/۵۵٪	۲۴/۲۲٪	۶/۳۹٪	۷/۲۶٪	۱۹/۷۰٪	۱/۷۸٪	۱/۵۲٪	۱۲/۹۳٪	۰/۹۵٪	۶/۲۳٪	۹/۰۵٪
اردبیل	۹/۷۴٪	۰/۷۴٪	۲۵/۲۵٪	۸/۵۹٪	۵/۲۸٪	۲۰/۳۴٪	۱/۴۸٪	۰/۷۴٪	۱۲/۰۰٪	۱/۰۹٪	۵/۳۸٪	۹/۳۵٪
اصفهان	۱۵/۳۴٪	۰/۸۳٪	۲۳/۳۰٪	۱۰/۶۱٪	۵/۵۴٪	۱۴/۴۳٪	۰/۹۶٪	۰/۸۲٪	۱۷/۴۰٪	۰/۵۲٪	۳/۲۷٪	۶/۹۷٪
البرز	۷/۸۱٪	۰/۹۱٪	۲۰/۷۹٪	۷/۵۸٪	۷/۲۰٪	۱۸/۷۳٪	۰/۹۳٪	۱/۴۶٪	۲۰/۵۲٪	۰/۸۹٪	۳/۶۱٪	۹/۵۶٪
ایلام	۸/۷۰٪	۰/۰۳٪	۳۷/۶۷٪	۹/۵۲٪	۱/۸۷٪	۱۰/۲۲٪	۱/۲۱٪	۰/۹۱٪	۱۴/۷۰٪	۱/۴۹٪	۴/۴۶٪	۹/۲۱٪
بوشهر	۱۱/۷۷٪	۲/۴۳٪	۲۲/۸۳٪	۴/۰۶٪	۲/۹۶٪	۱۶/۳۵٪	۲/۴۵٪	۱/۲۴٪	۱۷/۹۳٪	۰/۷۴٪	۵/۳۹٪	۱۱/۸۴٪
تهران	۶/۹۲٪	۰/۳۵٪	۲۲/۱۱٪	۶/۳۲٪	۸/۳۳٪	۲۲/۳۰٪	۰/۹۳٪	۱/۴۵٪	۱۸/۶۴٪	۰/۶۷٪	۲/۶۲٪	۹/۳۶٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۲۰٪	۰/۳۵٪	۲۱/۶۰٪	۱۱/۰۸٪	۴/۶۷٪	۲۱/۲۷٪	۱/۷۸٪	۰/۸۶٪	۱۳/۷۶٪	۱/۱۸٪	۲/۰۲٪	۷/۲۳٪
خراسان جنوبی	۱۵/۵۲٪	۰/۵۲٪	۳۱/۶۲٪	۶/۹۶٪	۲/۹۸٪	۱۵/۷۳٪	۱/۵۱٪	۱/۴۳٪	۱۰/۸۸٪	۱/۰۹٪	۱/۹۵٪	۹/۸۰٪
خراسان رضوی	۸/۶۸٪	۰/۵۳٪	۱۸/۷۳٪	۱۰/۴۵٪	۶/۱۳٪	۲۰/۴۰٪	۱/۲۲٪	۳/۴۲٪	۱۸/۰۲٪	۰/۵۲٪	۳/۲۵٪	۸/۶۵٪
خراسان شمالی	۹/۲۹٪	۰/۷۶٪	۲۶/۸۹٪	۸/۰۷٪	۲/۰۶٪	۲۲/۰۰٪	۲/۰۲٪	۰/۸۳٪	۱۴/۸۶٪	۱/۱۶٪	۲/۲۴٪	۹/۸۳٪
خوزستان	۸/۴۱٪	۲/۲۱٪	۱۸/۴۷٪	۹/۲۴٪	۷/۷۲٪	۱۶/۲۰٪	۰/۷۸٪	۱/۳۸٪	۱۶/۳۵٪	۱/۰۴٪	۶/۵۶٪	۱۱/۶۳٪
زنجان	۵/۹۴٪	۲/۰۶٪	۳۲/۹۱٪	۷/۴۰٪	۴/۴۷٪	۱۵/۱۸٪	۱/۵۱٪	۱/۵۱٪	۱۵/۲۱٪	۱/۰۲٪	۲/۶۷٪	۱۰/۱۲٪
سمنان	۱۵/۸۱٪	۰/۰۱٪	۲۶/۵۷٪	۸/۸۶٪	۲/۲۳٪	۱۵/۳۷٪	۱/۴۴٪	۱/۵۵٪	۱۳/۲۲٪	۱/۰۵٪	۲/۷۴٪	۱۱/۱۵٪
سیستان و بلوچستان	۶/۹۱٪	۰/۰۰٪	۲۰/۷۹٪	۱۶/۷۴٪	۲/۱۸٪	۲۹/۸۶٪	۱/۴۱٪	۰/۴۷٪	۱۰/۲۸٪	۰/۸۴٪	۱/۷۴٪	۸/۷۸٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
فارس	۱۵/۴۵٪	۱/۷۴٪	۲۱/۱۶٪	۸/۷۵٪	۴/۴۲٪	۱۵/۷۸٪	۰/۷۳٪	۲/۳۱٪	۱۵/۳۱٪	۰/۷۳٪	۶/۱۳٪	۷/۵۱٪
قزوین	۸/۷۱٪	۱/۷۹٪	۲۶/۱۸٪	۸/۶۷٪	۴/۰۶٪	۱۷/۰۳٪	۱/۴۲٪	۰/۸۸٪	۱۶/۰۸٪	۰/۹۵٪	۳/۸۰٪	۱۰/۴۴٪
قم	۱۳/۰۹٪	۰/۰۱٪	۲۶/۶۰٪	۶/۶۱٪	۵/۴۰٪	۲۰/۳۴٪	۰/۷۸٪	۰/۵۵٪	۱۵/۱۶٪	۰/۸۰٪	۳/۱۸٪	۷/۴۸٪
کردستان	۸/۷۶٪	۰/۴۳٪	۱۹/۷۹٪	۷/۰۸٪	۴/۱۸٪	۳۱/۰۹٪	۱/۰۴٪	۱/۶۷٪	۱۳/۷۶٪	۰/۸۲٪	۲/۶۸٪	۸/۷۱٪
کرمان	۱۵/۴۷٪	۰/۱۳٪	۱۹/۳۳٪	۱۰/۵۰٪	۳/۵۵٪	۲۰/۴۳٪	۰/۷۵٪	۰/۴۵٪	۲۱/۵۳٪	۰/۵۳٪	۲/۱۱٪	۵/۲۳٪
کرمانشاه	۷/۱۵٪	۰/۰۴٪	۱۹/۲۶٪	۹/۸۹٪	۶/۱۲٪	۱۴/۲۱٪	۲/۱۸٪	۰/۴۵٪	۱۵/۴۸٪	۱/۰۹٪	۶/۳۶٪	۱۷/۷۶٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۶/۷۶٪	۰/۰۷٪	۲۳/۰۵٪	۵/۰۸٪	۳/۱۸٪	۲۲/۸۶٪	۰/۹۳٪	۰/۵۹٪	۱۴/۹۸٪	۱/۸۸٪	۳/۶۸٪	۶/۹۵٪
گلستان	۹/۰۷٪	۰/۸۱٪	۱۹/۶۸٪	۱۰/۶۷٪	۵/۵۵٪	۱۷/۸۳٪	۱/۷۵٪	۱/۸۶٪	۲۱/۴۹٪	۱/۵۴٪	۲/۸۸٪	۶/۸۶٪
گیلان	۷/۴۴٪	۰/۶۶٪	۱۶/۰۸٪	۱۲/۲۶٪	۹/۵۳٪	۱۹/۶۴٪	۲/۰۸٪	۱/۶۲٪	۱۴/۳۳٪	۱/۳۱٪	۵/۴۸٪	۹/۶۷٪
لرستان	۱۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۲۰/۴۸٪	۸/۳۳٪	۶/۶۸٪	۲۱/۰۸٪	۱/۳۵٪	۰/۶۳٪	۱۴/۵۶٪	۱/۱۰٪	۵/۱۷٪	۱۰/۲۲٪
مازندران	۶/۳۹٪	۱/۹۳٪	۲۰/۵۴٪	۹/۱۶٪	۸/۲۹٪	۱۸/۲۱٪	۱/۵۴٪	۱/۵۶٪	۱۸/۶۱٪	۱/۰۷٪	۴/۳۸٪	۸/۳۲٪
مرکزی	۱۰/۸۲٪	۰/۰۵٪	۲۰/۹۱٪	۷/۶۱٪	۴/۲۱٪	۲۷/۹۴٪	۱/۱۸٪	۰/۷۶٪	۱۳/۹۹٪	۰/۹۹٪	۳/۶۶٪	۷/۸۷٪
هرمزگان	۱۲/۲۵٪	۰/۶۶٪	۲۵/۹۹٪	۶/۸۳٪	۲/۸۰٪	۱۲/۴۵٪	۱/۰۷٪	۰/۷۶٪	۲۴/۹۳٪	۰/۸۱٪	۳/۲۱٪	۸/۲۵٪
همدان	۱۲/۴۰٪	۱/۶۵٪	۱۷/۴۸٪	۷/۹۶٪	۳/۵۳٪	۱۸/۴۵٪	۰/۸۷٪	۱/۴۶٪	۲۱/۱۷٪	۱/۰۰٪	۲/۶۰٪	۱۱/۴۲٪
یزد	۶/۶۸٪	۰/۳۴٪	۲۴/۳۷٪	۷/۵۵٪	۱/۷۱٪	۲۷/۵۹٪	۱/۹۳٪	۰/۶۵٪	۱۶/۳۱٪	۰/۵۳٪	۲/۰۴٪	۱۰/۳۰٪

سهام بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای آبان ماه در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- آبان ۱۳۹۹

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

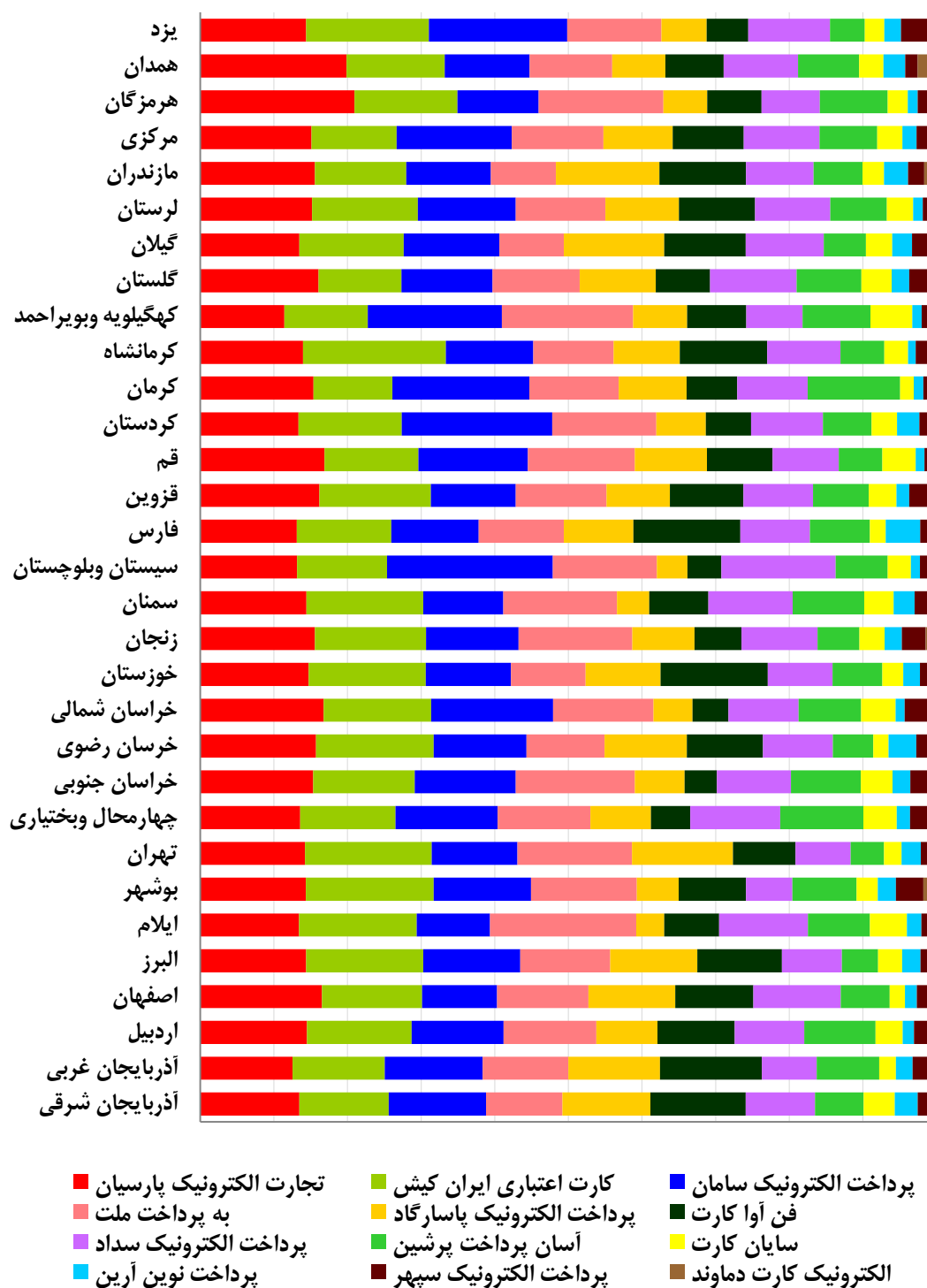
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای آبان ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - آبان ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۶۰٪	۰/۲۸٪	۱۰/۳۸٪	۹/۴۱٪	۱۱/۹۴٪	۱۳/۲۲٪	۲/۲۷٪	۳/۱۰٪	۱۳/۴۷٪	۴/۲۴٪	۱۲/۹۷٪	۱۲/۱۳٪
آذربایجان غربی	۸/۵۰٪	۰/۴۰٪	۱۱/۶۲٪	۷/۴۴٪	۱۲/۴۵٪	۱۳/۲۹٪	۲/۸۳٪	۲/۲۹٪	۱۲/۵۳٪	۲/۲۵٪	۱۳/۸۶٪	۱۲/۵۴٪
اردبیل	۹/۶۹٪	۰/۵۴٪	۱۲/۶۱٪	۹/۴۵٪	۸/۲۸٪	۱۲/۴۸٪	۲/۵۳٪	۱/۵۲٪	۱۴/۴۸٪	۳/۶۸٪	۱۰/۵۱٪	۱۴/۲۳٪
اصفهان	۶/۶۴٪	۰/۴۷٪	۱۲/۴۰٪	۱۱/۸۸٪	۱۱/۷۹٪	۱۰/۱۹٪	۲/۱۸٪	۱/۶۲٪	۱۶/۵۵٪	۲/۰۷٪	۱۰/۶۳٪	۱۳/۵۸٪
البرز	۴/۹۴٪	۰/۴۸٪	۱۲/۲۴٪	۸/۱۴٪	۱۱/۸۳٪	۱۳/۱۶٪	۱/۶۸٪	۲/۵۱٪	۱۴/۳۷٪	۳/۲۵٪	۱۱/۴۷٪	۱۵/۹۲٪
ایلام	۸/۳۹٪	۰/۰۶٪	۱۹/۸۶٪	۱۲/۱۰٪	۳/۸۱٪	۹/۹۳٪	۱/۹۹٪	۱/۹۵٪	۱۳/۴۳٪	۵/۰۴٪	۷/۴۵٪	۱۵/۹۷٪
بوشهر	۸/۶۸٪	۱/۸۰٪	۱۴/۳۸٪	۶/۳۰٪	۵/۶۶٪	۱۳/۲۲٪	۳/۷۳٪	۲/۴۴٪	۱۴/۳۴٪	۲/۹۱٪	۹/۱۷٪	۱۷/۳۷٪
تهران	۴/۵۴٪	۰/۲۹٪	۱۵/۵۴٪	۷/۴۷٪	۱۳/۷۴٪	۱۱/۶۳٪	۱/۸۲٪	۲/۶۳٪	۱۴/۲۳٪	۲/۳۷٪	۸/۵۰٪	۱۷/۲۳٪
چهارمحال و بختیاری	۱۱/۲۹٪	۰/۴۶٪	۱۲/۶۰٪	۱۲/۲۵٪	۸/۲۰٪	۱۳/۸۸٪	۳/۱۲٪	۱/۸۲٪	۱۳/۵۸٪	۴/۵۲٪	۵/۳۴٪	۱۲/۹۵٪
خراسان جنوبی	۹/۴۷٪	۰/۷۱٪	۱۶/۱۷٪	۱۰/۰۷٪	۶/۷۶٪	۱۳/۷۴٪	۲/۸۲٪	۲/۴۳٪	۱۵/۳۴٪	۴/۳۲٪	۴/۳۷٪	۱۳/۷۹٪
خراسان رضوی	۵/۴۸٪	۰/۴۳٪	۱۰/۶۱٪	۹/۵۱٪	۱۱/۱۵٪	۱۲/۶۲٪	۲/۳۱٪	۳/۷۶٪	۱۵/۷۳٪	۲/۰۸٪	۱۰/۳۴٪	۱۵/۹۷٪
خراسان شمالی	۸/۵۰٪	۰/۶۴٪	۱۳/۶۱٪	۹/۵۴٪	۵/۳۰٪	۱۶/۵۸٪	۳/۶۶٪	۱/۲۵٪	۱۶/۷۵٪	۴/۶۷٪	۴/۸۸٪	۱۴/۶۲٪
خوزستان	۶/۷۶٪	۱/۱۸٪	۱۰/۱۲٪	۸/۷۹٪	۱۰/۲۰٪	۱۱/۵۹٪	۱/۰۷٪	۲/۲۵٪	۱۴/۷۴٪	۲/۸۶٪	۱۴/۵۶٪	۱۵/۸۸٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
زنجان	۵/۷۱٪	۱/۴۹٪	۱۵/۴۱٪	۱۰/۳۲٪	۸/۴۶٪	۱۲/۵۹٪	۳/۲۰٪	۲/۳۵٪	۱۵/۵۷٪	۳/۴۱٪	۶/۳۹٪	۱۵/۰۹٪
سمنان	۹/۷۴٪	۰/۰۴٪	۱۵/۴۴٪	۱۱/۴۶٪	۴/۳۷٪	۱۰/۸۹٪	۲/۹۲٪	۲/۸۶٪	۱۴/۴۴٪	۳/۹۹٪	۸/۰۲٪	۱۵/۸۵٪
سیستان و بلوچستان	۷/۰۷٪	۰/۰۱٪	۱۴/۱۴٪	۱۵/۵۳٪	۴/۱۳٪	۲۲/۵۱٪	۲/۲۳٪	۱/۲۳٪	۱۳/۱۵٪	۳/۱۶٪	۴/۶۱٪	۱۲/۲۴٪
فارس	۸/۱۴٪	۰/۸۱٪	۱۱/۵۸٪	۹/۴۷٪	۹/۴۳٪	۱۱/۸۶٪	۱/۴۱٪	۴/۶۷٪	۱۳/۱۰٪	۲/۱۵٪	۱۴/۵۲٪	۱۲/۸۵٪
قزوین	۷/۵۵٪	۱/۲۳٪	۱۲/۳۴٪	۹/۴۸٪	۸/۶۱٪	۱۱/۵۴٪	۲/۴۶٪	۱/۷۵٪	۱۶/۱۸٪	۳/۷۶٪	۹/۹۷٪	۱۵/۱۳٪
قم	۵/۹۱٪	۰/۰۱٪	۱۴/۴۹٪	۹/۰۰٪	۹/۸۲٪	۱۴/۸۷٪	۱/۶۳٪	۱/۱۸٪	۱۶/۸۷٪	۴/۵۳٪	۸/۹۱٪	۱۲/۷۸٪
کردستان	۶/۶۰٪	۰/۳۶٪	۱۴/۱۳٪	۹/۷۶٪	۶/۷۴٪	۲۰/۴۴٪	۱/۹۴٪	۳/۰۴٪	۱۳/۳۵٪	۳/۴۷٪	۶/۱۳٪	۱۴/۰۴٪
کرمان	۱۲/۵۸٪	۰/۲۶٪	۱۲/۱۵٪	۹/۵۸٪	۹/۳۴٪	۱۸/۵۸٪	۱/۵۲٪	۱/۲۹٪	۱۵/۳۹٪	۱/۸۵٪	۶/۸۵٪	۱۰/۷۱٪
کرمانشاه	۵/۹۸٪	۰/۰۶٪	۱۰/۹۲٪	۹/۹۲٪	۹/۰۰٪	۱۱/۸۸٪	۲/۷۵٪	۱/۰۵٪	۱۳/۹۷٪	۳/۲۱٪	۱۱/۸۸٪	۱۹/۳۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۹/۲۱٪	۰/۰۵٪	۱۷/۸۳٪	۷/۶۷٪	۷/۳۴٪	۱۸/۱۸٪	۱/۹۸٪	۱/۲۵٪	۱۱/۴۳٪	۵/۷۰٪	۸/۰۳٪	۱۱/۳۴٪
گلستان	۸/۸۰٪	۰/۷۹٪	۱۱/۸۵٪	۱۱/۷۵٪	۱۰/۳۲٪	۱۲/۳۸٪	۲/۹۲٪	۲/۳۸٪	۱۶/۰۹٪	۴/۱۳٪	۷/۳۹٪	۱۱/۲۳٪
گیلان	۵/۷۳٪	۰/۵۵٪	۸/۷۹٪	۱۰/۶۰٪	۱۳/۶۱٪	۱۲/۹۹٪	۲/۷۶٪	۲/۷۰٪	۱۳/۴۷٪	۳/۵۸٪	۱۱/۰۷٪	۱۴/۱۵٪
لرستان	۷/۶۸٪	۰/۰۰٪	۱۲/۱۷٪	۱۰/۲۳٪	۹/۹۸٪	۱۳/۳۱٪	۱/۸۵٪	۱/۳۲٪	۱۵/۲۰٪	۳/۵۸٪	۱۰/۳۲٪	۱۴/۳۵٪
مازندران	۶/۶۷٪	۱/۶۷٪	۸/۸۱٪	۹/۱۸٪	۱۴/۰۸٪	۱۱/۵۰٪	۲/۲۰٪	۳/۲۷٪	۱۵/۵۸٪	۲/۹۰٪	۱۱/۷۴٪	۱۲/۴۱٪
مرکزی	۷/۸۵٪	۰/۱۰٪	۱۲/۴۶٪	۱۰/۳۱٪	۹/۴۰٪	۱۵/۶۴٪	۲/۵۹٪	۱/۹۴٪	۱۵/۰۹٪	۳/۴۱٪	۹/۶۴٪	۱۱/۵۷٪
هرمزگان	۹/۲۴٪	۰/۷۲٪	۱۶/۹۶٪	۷/۹۰٪	۵/۹۵٪	۱۱/۰۳٪	۱/۸۱٪	۱/۳۷٪	۲۰/۹۶٪	۲/۷۱٪	۷/۳۷٪	۱۳/۹۷٪
همدان	۸/۲۷٪	۲/۵۵٪	۱۱/۲۱٪	۱۰/۱۳٪	۷/۳۴٪	۱۱/۵۵٪	۱/۶۷٪	۲/۹۸٪	۱۹/۸۷٪	۳/۳۱٪	۷/۸۹٪	۱۳/۳۲٪
یزد	۴/۷۲٪	۰/۴۷٪	۱۲/۷۸٪	۱۱/۱۱٪	۶/۱۲٪	۱۸/۸۱٪	۴/۳۶٪	۲/۲۶٪	۱۴/۳۹٪	۲/۶۶٪	۵/۶۶٪	۱۶/۶۷٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره آبان ۱۳۹۹ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها- آبان ۱۳۹۹

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروش گاهی فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در آبان ۱۳۹۹ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- مهر و آبان ۹۹

کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی					شرکت
اختلاف	آبان ۹۹	مهر ۹۹	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	
-۰/۰۳۶	۱/۴۵۲	۱/۴۸۸	۶/۷۵٪	۹/۸۰٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۳۳	۱/۳۶۳	۱/۳۳۰	۰/۵۹٪	۰/۸۰٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۰۱۲	۱/۷۱۳	۱/۷۰۱	۱۲/۶۹٪	۲۱/۷۴٪	به پرداخت ملت
۰/۰۲۱	۰/۹۲۱	۰/۹۰۰	۹/۳۳٪	۸/۵۸٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۲	۰/۵۶۱	۰/۵۶۳	۱۰/۷۳٪	۶/۰۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۳۲	۱/۵۱۷	۱/۴۸۵	۱۲/۸۸٪	۱۹/۵۵٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۰۰	۰/۵۵۵	۰/۵۵۵	۲/۱۴٪	۱/۱۹٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۰۴	۰/۵۷۶	۰/۵۸۰	۲/۵۳٪	۱/۴۶٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰۹	۱/۱۵۱	۱/۱۴۱	۱۴/۸۴٪	۱۷/۰۸٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۷	۰/۳۰۰	۰/۳۰۷	۲/۸۸٪	۰/۸۶٪	سایان کارت
-۰/۰۲۷	۰/۳۸۸	۰/۴۱۵	۹/۹۷٪	۳/۸۷٪	فن آوا کارت
-۰/۰۰۱	۰/۶۱۷	۰/۶۱۷	۱۴/۶۶٪	۹/۰۴٪	کارت اعتباری ایران کیش

در آبان ماه همانند ماه پیشین شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در آبان ماه ۹۹ نسبت به ماه گذشته در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۰/۰۵۳ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی این شرکت در مقابل افزایش سهم پایانه‌های کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار در آبان ۹۹ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - مهر و آبان ۹۹

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	مهر ۹۹	آبان ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۹/۸۰٪	۷/۷۴٪	۱/۲۷۷	۱/۲۶۶	-۰/۰۱۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۸۰٪	۰/۶۶٪	۱/۱۹۶	۱/۲۰۸	۰/۰۱۲
به پرداخت ملت	۲۱/۷۴٪	۱۲/۶۸٪	۱/۷۰۳	۱/۷۱۵	۰/۰۱۲
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۸٪	۱۰/۲۹٪	۰/۸۳۰	۰/۸۳۴	۰/۰۰۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۰۳٪	۱۰/۵۷٪	۰/۵۶۸	۰/۵۷۰	۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۵۵٪	۱۴/۴۶٪	۱/۳۲۶	۱/۳۵۲	۰/۰۲۵
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۹٪	۲/۵۴٪	۰/۴۶۷	۰/۴۶۷	۰/۰۰۰
پرداخت نوین آراین	۱/۴۶٪	۲/۵۶٪	۰/۵۷۷	۰/۵۷۱	-۰/۰۰۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۰۸٪	۱۴/۶۸٪	۱/۱۶۰	۱/۱۶۳	۰/۰۰۳
سایان کارت	۰/۸۶٪	۱/۵۸٪	۰/۵۷۷	۰/۵۴۶	-۰/۰۳۰
فن آوا کارت	۳/۸۷٪	۸/۶۰٪	۰/۴۷۲	۰/۴۵۱	-۰/۰۲۱
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۴٪	۱۳/۶۳٪	۰/۶۶۴	۰/۶۶۳	-۰/۰۰۱

در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، در شرکت "سایان کارت" با کاهش ۰/۰۳۰ واحدی مشاهده می‌شود.

۴-۳-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پاریسان" نشان می‌دهد که این شرکت‌ها در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در آبان ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آبان ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پاریسان	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۸۳	۱/۲۵۸	۲/۲۰۸	۰/۸۰۴	۰/۵۹۹	۱/۵۳۸	۰/۵۵۲	۰/۶۳۲	۱/۱۱۲	۰/۳۸۷	۰/۴۳۷	۰/۶۹۲
آذربایجان غربی	۱/۱۰۸	۱/۳۶۹	۲/۰۸۵	۰/۸۶۰	۰/۵۸۳	۱/۴۸۲	۰/۶۳۰	۰/۶۶۵	۱/۰۳۱	۰/۴۱۹	۰/۴۵۰	۰/۷۲۲
اردبیل	۱/۰۰۵	۱/۳۸۸	۲/۰۰۲	۰/۹۰۹	۰/۶۳۷	۱/۶۳۰	۰/۵۸۸	۰/۴۹۱	۰/۸۲۹	۰/۲۹۶	۰/۵۱۲	۰/۶۵۸
اصفهان	۲/۳۱۰	۱/۷۴۴	۱/۸۷۹	۰/۸۹۳	۰/۴۷۰	۱/۴۱۵	۰/۴۴۲	۰/۵۱۰	۱/۰۵۱	۰/۲۵۰	۰/۳۰۸	۰/۵۱۴
البرز	۱/۵۸۲	۱/۸۸۴	۱/۶۹۹	۰/۹۳۱	۰/۶۰۸	۱/۴۲۳	۰/۵۵۴	۰/۵۸۴	۱/۴۲۸	۰/۲۷۴	۰/۳۱۵	۰/۶۰۰
ایلام	۱/۰۳۷	۰/۴۱۲	۱/۸۹۷	۰/۷۸۷	۰/۴۹۰	۱/۰۲۹	۰/۶۱۱	۰/۴۶۶	۱/۰۹۵	۰/۲۹۶	۰/۵۹۹	۰/۵۷۷
بوشهر	۱/۳۵۶	۱/۳۵۶	۱/۵۸۷	۰/۶۴۴	۰/۵۲۳	۱/۲۳۷	۰/۶۵۹	۰/۵۰۹	۱/۲۵۰	۰/۲۵۵	۰/۵۸۷	۰/۶۸۲
تهران	۱/۵۲۴	۱/۱۹۴	۱/۴۲۳	۰/۸۴۶	۰/۶۰۶	۱/۹۱۷	۰/۵۱۲	۰/۵۵۱	۱/۳۱۰	۰/۲۸۰	۰/۳۰۸	۰/۵۴۳
چهارمحال و بختیاری	۱/۲۵۸	۰/۷۵۳	۱/۷۱۴	۰/۹۰۴	۰/۵۷۰	۱/۵۳۳	۰/۵۷۲	۰/۴۷۲	۱/۰۱۴	۰/۲۶۲	۰/۳۷۹	۰/۵۵۹
خراسان جنوبی	۱/۶۳۹	۰/۷۳۵	۱/۹۵۵	۰/۶۹۱	۰/۴۴۰	۱/۱۴۶	۰/۵۳۵	۰/۵۸۹	۰/۷۰۹	۰/۲۵۳	۰/۴۴۵	۰/۷۱۱
خراسان رضوی	۱/۵۸۵	۱/۲۲۷	۱/۷۶۵	۱/۰۹۹	۰/۵۵۰	۱/۶۱۶	۰/۵۲۶	۰/۹۰۸	۱/۱۴۶	۰/۲۴۸	۰/۳۱۵	۰/۵۴۲
خراسان شمالی	۱/۰۹۲	۱/۱۹۱	۱/۹۷۶	۰/۸۴۶	۰/۳۸۹	۱/۳۲۷	۰/۵۵۰	۰/۶۶۳	۰/۸۸۷	۰/۲۴۸	۰/۴۵۸	۰/۶۷۲
خوزستان	۱/۲۴۳	۱/۸۷۵	۱/۸۲۶	۱/۰۵۱	۰/۷۵۷	۱/۳۹۸	۰/۷۳۲	۰/۶۱۳	۱/۱۰۹	۰/۳۶۵	۰/۴۵۰	۰/۷۳۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
زنجان	۱/۰۴۰	۱/۳۷۹	۲/۱۳۵	۰/۷۱۷	۰/۵۲۸	۱/۲۰۵	۰/۴۷۳	۰/۶۴۴	۰/۹۷۷	۰/۲۹۹	۰/۴۱۷	۰/۶۷۰
سمنان	۱/۶۲۳	۰/۲۲۷	۱/۷۲۱	۰/۷۷۳	۰/۵۱۲	۱/۴۱۱	۰/۴۹۵	۰/۵۴۳	۰/۹۱۵	۰/۲۶۴	۰/۳۴۱	۰/۷۰۴
سیستان و بلوچستان	۰/۹۷۸	۰/۶۲۶	۱/۴۷۰	۱/۰۷۸	۰/۵۲۷	۱/۳۳۶	۰/۶۳۴	۰/۳۸۳	۰/۷۸۲	۰/۲۶۷	۰/۳۷۷	۰/۷۱۷
فارس	۱/۸۹۸	۲/۱۵۱	۱/۸۲۷	۰/۹۲۳	۰/۴۶۹	۱/۳۳۰	۰/۵۱۹	۰/۴۹۴	۱/۱۶۹	۰/۳۳۵	۰/۴۲۲	۰/۵۸۴
قزوین	۱/۱۵۳	۱/۴۵۶	۲/۱۲۱	۰/۹۱۵	۰/۴۷۱	۱/۴۷۶	۰/۵۷۶	۰/۵۰۱	۰/۹۹۴	۰/۲۵۲	۰/۳۸۱	۰/۶۹۰
قم	۲/۲۱۴	۰/۴۹۴	۱/۸۳۶	۰/۷۳۴	۰/۵۵۱	۱/۳۶۸	۰/۴۷۹	۰/۴۶۱	۰/۸۹۹	۰/۱۷۷	۰/۳۵۷	۰/۵۸۵
کردستان	۱/۳۲۷	۱/۱۸۷	۱/۴۰۰	۰/۷۲۵	۰/۶۲۱	۱/۵۲۱	۰/۵۳۶	۰/۵۵۰	۱/۰۳۱	۰/۲۳۵	۰/۴۳۶	۰/۶۲۰
کرمان	۱/۲۳۰	۰/۵۲۰	۱/۵۹۱	۱/۰۹۷	۰/۳۸۵	۱/۰۹۹	۰/۴۹۳	۰/۳۵۱	۱/۳۹۹	۰/۲۸۳	۰/۳۰۸	۰/۴۸۸
کرمانشاه	۱/۱۹۶	۰/۷۲۸	۱/۷۶۴	۰/۹۹۷	۰/۶۷۹	۱/۱۹۶	۰/۷۹۵	۰/۴۲۷	۱/۱۰۸	۰/۳۴۱	۰/۵۳۶	۰/۹۱۷
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۲۱	۱/۳۸۰	۱/۲۹۲	۰/۶۶۲	۰/۴۳۳	۱/۲۵۷	۰/۴۷۰	۰/۴۷۶	۱/۳۱۰	۰/۳۳۰	۰/۴۵۸	۰/۶۱۳
گلستان	۱/۰۳۰	۱/۰۳۱	۱/۶۶۱	۰/۹۰۸	۰/۵۳۸	۱/۴۴۱	۰/۶۰۱	۰/۷۸۲	۱/۳۳۶	۰/۳۷۴	۰/۳۹۰	۰/۶۱۱
گیلان	۱/۲۹۹	۱/۲۰۸	۱/۸۳۰	۱/۱۵۶	۰/۶۹۹	۱/۵۱۱	۰/۷۵۴	۰/۵۹۷	۱/۰۶۴	۰/۳۴۰	۰/۴۹۵	۰/۶۸۳
لرستان	۱/۳۵۴	۰/۱۰۹	۱/۶۸۲	۰/۸۱۴	۰/۶۷۰	۱/۵۸۳	۰/۷۳۱	۰/۴۷۴	۰/۹۵۸	۰/۳۰۹	۰/۵۰۱	۰/۷۱۲
مازندران	۰/۹۵۷	۱/۱۵۶	۲/۳۳۱	۰/۹۹۸	۰/۵۸۹	۱/۵۸۴	۰/۷۰۳	۰/۴۷۸	۱/۱۹۵	۰/۳۶۸	۰/۳۷۳	۰/۶۷۰
مرکزی	۱/۳۷۹	۰/۴۷۷	۱/۶۷۹	۰/۷۳۸	۰/۴۴۸	۱/۷۸۶	۰/۴۵۶	۰/۳۹۰	۰/۹۲۷	۰/۲۹۱	۰/۳۸۰	۰/۶۸۰
هرمزگان	۱/۳۲۶	۰/۹۱۲	۱/۵۳۲	۰/۸۶۴	۰/۴۷۱	۱/۱۲۹	۰/۵۹۳	۰/۵۵۶	۱/۱۹۰	۰/۲۹۸	۰/۴۳۵	۰/۵۹۰
همدان	۱/۴۹۹	۰/۶۴۶	۱/۵۶۰	۰/۷۸۶	۰/۴۸۸	۱/۵۹۸	۰/۵۱۹	۰/۴۹۰	۱/۰۶۵	۰/۳۰۲	۰/۳۳۰	۰/۸۵۸
یزد	۱/۴۱۷	۰/۷۱۴	۱/۹۰۶	۰/۶۷۹	۰/۲۸۰	۱/۴۶۷	۰/۴۴۴	۰/۲۸۶	۱/۱۳۳	۰/۲۰۰	۰/۳۶۱	۰/۶۱۸

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

■ به پرداخت ملت ■ پرداخت الکترونیک سامان ■ آسان پرداخت پرشین
■ الکترونیک کارت دماوند ■ تجارت الکترونیک پارسیان ■ پرداخت الکترونیک سداد
■ کارت اعتباری ایران کیش ■ پرداخت نوین آرین ■ پرداخت الکترونیک پاسارگاد
■ پرداخت الکترونیک سپهر ■ فن آوا کارت ■ سایان کارت

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - آبان ۱۳۹۹

عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی ۴-۳-۵-

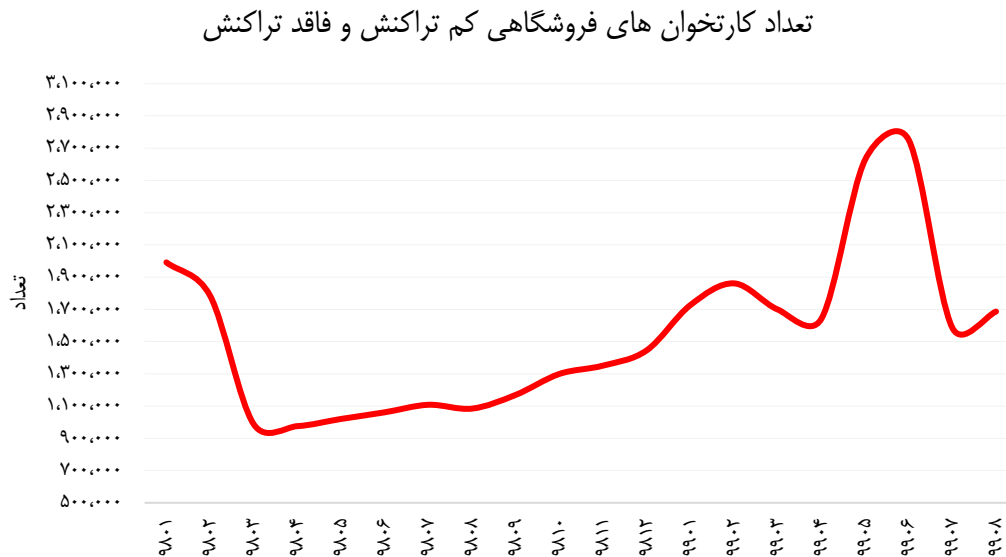
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی ابتدای سال ۹۸ تا آبان ماه ۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در آبان ماه رشد نشان داده است. این کارتخوان‌ها در ماه جاری بیش از ۶ درصد افزایش یافته‌اند. بالا رفتن تعداد آن‌ها در تمامی شرکت‌ها مشاهده می‌شود. این افزایش در ارقام شاخص سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت نیز تاثیرگذار بوده است. در ماه آبان ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۸/۵۲ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در مهر ماه کمتر از یک درصد بالاتر رفته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن- آبان ۹۹

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	مهر ۹۹	آبان ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۷/۶۷٪	۸/۲۵٪	۰/۵۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۲/۹۴٪	۱۲/۹۶٪	۰/۰۳٪
به پرداخت ملت	۲۰/۳۳٪	۲۰/۹۶٪	۰/۶۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۴/۷۶٪	۱۵/۰۶٪	۰/۳۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۴/۲۰٪	۱۵/۰۰٪	۰/۸۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۵۱٪	۱۱/۰۹٪	۰/۵۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۳۸٪	۵/۵۷٪	۰/۱۹٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۱۹٪	۲۰/۵۰٪	۰/۳۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۹۲٪	۱۹/۸۴٪	۰/۹۲٪
سایان کارت	۱۵/۳۲٪	۱۶/۳۴٪	۱/۰۲٪
فن آوا کارت	۲۸/۲۵٪	۳۰/۶۱٪	۲/۳۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۴/۰۳٪	۲۵/۱۱٪	۱/۰۸٪
مجموع	۱۷/۶۷٪	۱۸/۵۲٪	۰/۸۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکتها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدولها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتهای فعال سیستمی با افزایشی معادل با ۲/۳۶ درصد، در شرکت "فن آوا کارت" است. همین شرکت با عددی برابر با ۳۰/۶۱ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن تنها ۵/۵۷ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

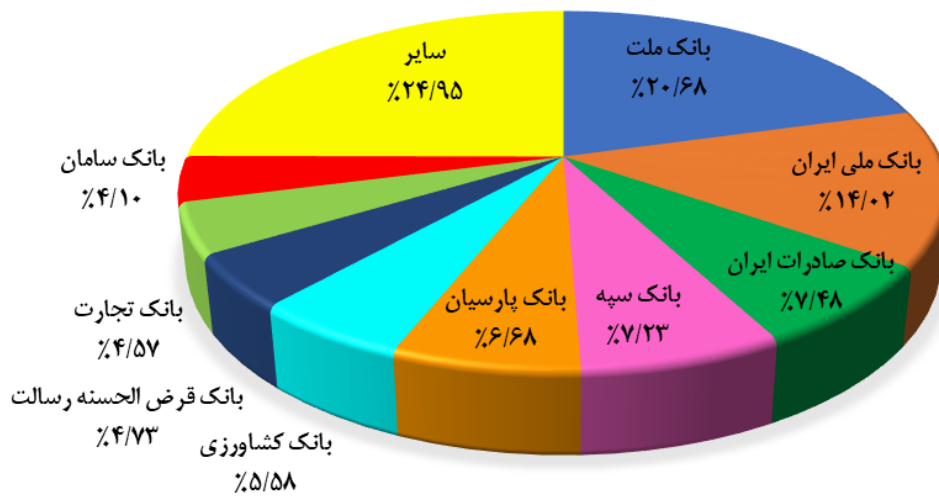
۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

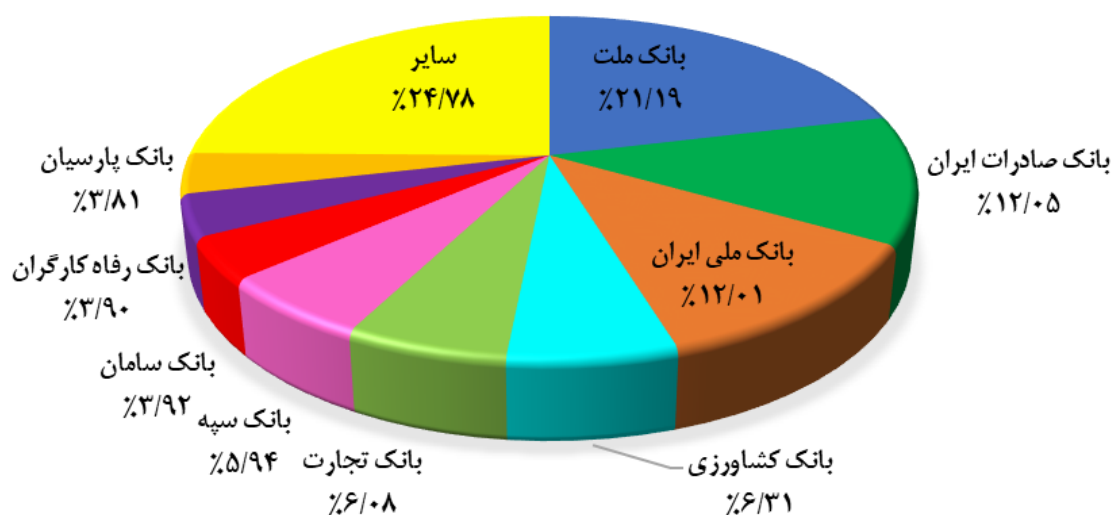
شکل ۱-۵ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در آبان ماه ۹۹ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد، در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

سهم تعدادی

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت — آبان ۱۳۹۹

سهم مبلغی

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آبان ۱۳۹۹

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۰/۶۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۱/۱۹ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای آبان ماه ۹۹ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۷٪	۲/۵۱٪	۱۶/۴۳٪	۱/۳۹٪	۱/۴۲٪	۱۳/۹۷٪
۲	بانک انصار	۱/۶۷٪	۱/۲۵٪	۰/۰۳٪	۱/۷۶٪	۰/۳۱٪	۰/۱۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۳٪	۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۰/۶۹٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۶۰٪	۴/۰۶٪	۲۵/۵۲٪	۱/۶۷٪	۴/۳۶٪	۲۴/۴۶٪
۵	بانک پارسیان	۵/۳۰٪	۲۲/۹۶٪	۱۴/۶۶٪	۲/۹۹٪	۱۰/۱۹٪	۲۵/۰۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۵۸٪	۲/۹۱٪	۰/۰۰٪	۳/۰۵٪	۳/۳۴٪	۰/۰۱٪
۷	بانک تجارت	۵/۰۲٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۶/۱۵٪	۵/۶۱٪	۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۹۶٪	۰/۳۳٪	۰/۰۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۲/۷۶٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۶/۹۲٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۶٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴/۰۱٪	۰/۸۶٪	۰/۰۵٪	۴/۱۵٪	۱/۹۷٪	۰/۲۶٪
۱۳	بانک سامان	۴/۲۲٪	۴/۸۹٪	۰/۲۳٪	۳/۱۶٪	۱۰/۲۴٪	۰/۷۴٪
۱۴	بانک سپه	۷/۳۶٪	۱۰/۲۹٪	۰/۰۲٪	۶/۴۵٪	۱/۸۹٪	۰/۰۱٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۱۹٪	۲/۴۵٪	۰/۳۶٪	۰/۱۸٪	۰/۶۶٪	۱/۳۷٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۱/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۵۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سپه - مهراقتصاد سابق	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪
۲۰	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪	۰/۷۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪
۲۱	بانک شهر	۰/۸۹٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۸۷٪	۳/۹۳٪	۰/۰۱٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۸/۲۳٪	۰/۷۲٪	۰/۰۳٪	۱۲/۲۵٪	۱۰/۶۸٪	۰/۱۱٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۶۲٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۲۲٪	۰/۳۳٪	۰/۰۳٪	۳/۳۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۴٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۰۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۱/۸۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک کشاورزی	۵/۸۷٪	۴/۷۴٪	۰/۱۳٪	۶/۹۵٪	۱/۱۸٪	۰/۲۲٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۵۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۴۳٪	۰/۸۵٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۱/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک مسکن	۱/۲۸٪	۰/۱۶٪	۰/۰۲٪	۱/۲۹٪	۲/۰۲٪	۰/۰۱٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۲۰/۲۹٪	۱۷/۷۷٪	۳۳/۴۷٪	۲۰/۳۸٪	۲۷/۷۷٪	۲۷/۱۱٪
۳۳	بانک ملی ایران	۱۴/۰۰٪	۱۷/۸۸٪	۸/۹۲٪	۱۳/۰۰٪	۴/۰۳٪	۶/۳۱٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۱/۷۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۱/۶۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران"، "ملت" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "سامان" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "اقتصاد نوین"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آبان ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۸/۷۸٪	۷/۳۱٪	۳۳/۹۱٪	۸۷/۰۱٪	۱۰/۷۷٪	۲/۲۳٪
۲	بانک انصار	۹۵/۴۳٪	۴/۴۹٪	۰/۰۸٪	۹۷/۹۱٪	۲/۰۷٪	۰/۰۲٪
۳	بانک ایران زمین	۹۱/۳۶٪	۸/۶۴٪	۰/۰۰٪	۸۹/۷۹٪	۱۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۵۳/۴۵٪	۸/۵۳٪	۳۸/۰۳٪	۷۳/۸۵٪	۲۳/۴۰٪	۲/۷۶٪
۵	بانک پارسیان	۷۱/۷۲٪	۱۹/۴۶٪	۸/۸۲٪	۶۹/۶۵٪	۲۸/۸۶٪	۱/۴۹٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۵/۱۴٪	۴/۸۵٪	۰/۰۰٪	۸۸/۲۵٪	۱۱/۷۵٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۹۹/۳۷٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪	۹۰/۰۳٪	۹/۹۷٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۷٪	۹۶/۰۴٪	۳/۹۵٪	۰/۰۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۲۱/۹۴٪	۷۸/۰۶٪	۰/۰۰٪	۱۱/۵۴٪	۸۸/۴۶٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۹۸/۳۰٪	۱/۷۰٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۵٪	۱/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۹۸/۶۲٪	۱/۳۳٪	۰/۰۵٪	۹۴/۵۳٪	۵/۴۵٪	۰/۰۲٪
۱۳	بانک سامان	۹۳/۰۱٪	۶/۷۶٪	۰/۲۳٪	۷۱/۷۵٪	۲۸/۲۱٪	۰/۰۴٪
۱۴	بانک سپه	۹۱/۹۳٪	۸/۰۶٪	۰/۰۱٪	۹۶/۵۶٪	۳/۴۴٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۵۳/۱۸٪	۴۲/۴۳٪	۴/۳۹٪	۶۸/۰۰٪	۳۰/۶۷٪	۱/۳۳٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سپه - مهراقتصاد سابق	۹۹/۴۳٪	۰/۵۷٪	۰/۰۰٪	۹۸/۲۶٪	۱/۷۴٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک سرمایه	۹۸/۰۹٪	۰/۹۰٪	۱/۰۱٪	۹۹/۸۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۶٪
۲۰	بانک سینا	۹۸/۵۸٪	۱/۲۹٪	۰/۱۳٪	۹۹/۳۷٪	۰/۶۲٪	۰/۰۱٪
۲۱	بانک شهر	۹۸/۳۶٪	۱/۶۳٪	۰/۰۱٪	۶۴/۴۷٪	۳۵/۵۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۹۹/۴۴٪	۰/۵۵٪	۰/۰۱٪	۹۰/۴۲٪	۹/۵۷٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۹۹/۱۱٪	۰/۸۹٪	۰/۰۰٪	۵۱/۰۷٪	۴۸/۹۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۵۹٪	۰/۳۹٪	۰/۰۲٪	۹۹/۶۵٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۰٪	۰/۱۹٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪		
۲۶	بانک کارآفرین	۸۲/۲۵٪	۱۷/۷۵٪	۰/۰۰٪	۸۵/۵۱٪	۱۴/۴۹٪	۰/۰۰٪		
۲۷	بانک کشاورزی	۹۵/۱۰٪	۴/۸۱٪	۰/۰۹٪	۹۷/۹۷٪	۲/۰۲٪	۰/۰۱٪		
۲۸	بانک گردشگری	۹۹/۵۳٪	۰/۴۵٪	۰/۰۲٪	۹۵/۴۵٪	۴/۵۵٪	۰/۰۰٪		
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۸/۹۸٪	۱۱/۰۰٪	۰/۰۲٪	۸۰/۸۱٪	۱۹/۱۹٪	۰/۰۰٪		
۳۰	بانک مسکن	۹۹/۱۴٪	۰/۸۰٪	۰/۰۷٪	۸۴/۰۸٪	۱۵/۹۲٪	۰/۰۰٪		
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷/۱۴٪	۹۲/۸۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪		
۳۲	بانک ملت	۸۸/۶۳٪	۴/۸۶٪	۶/۵۱٪	۸۵/۵۵٪	۱۴/۱۶٪	۰/۲۹٪		
۳۳	بانک ملی ایران	۹۰/۲۲٪	۷/۲۲٪	۲/۵۶٪	۹۶/۲۶٪	۳/۶۲٪	۰/۱۲٪		
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪		
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۹۶/۷۰٪	۳/۳۰٪	۰/۰۰٪	۸۴/۴۰٪	۱۵/۶۰٪	۰/۰۰٪		
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪		
۳۷	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪		

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در آبان ماه ۹۹ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "بانک اقتصاد نوین"، "پارسیان" و "ملت" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در آبان ماه ۹۹ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن بانک‌های "خاورمیانه"، "سپه-حکمت سابق"، "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در آبان ماه بانک‌های "آینده" و "مشتک ایران-ونزوئلا" در کل به ترتیب ۲/۷۰ و ۰/۰۰۰۰۰۱ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "مشتک ایران-ونزوئلا" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ها جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آبان ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۳	۶	۱۶	۲۷۰
۲	بانک انصار	۲	۳	۱	۲	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۱	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۴	بانک آینده	۲	۳	۴	۱۶	۲۶	۶۵۱
۵	بانک پارسیان	۵	۲۸	۲۳	۵۲۷	۱۵	۲۱۵
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۳	۳	۸	۰	۰
۷	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۳	۸	۰	۰
۱۱	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴	۱۶	۱	۱	۰	۰
۱۳	بانک سامان	۴	۱۸	۵	۲۴	۰	۰
۱۴	بانک سپه	۷	۵۴	۱۰	۱۰۶	۰	۰
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۲	۶	۰	۰
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۰	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک صادرات ایران	۸	۶۸	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۷	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک کشاورزی	۶	۳۴	۵	۲۲	۰	۰
۲۸	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۳۰	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	بانک ملت	۲۰	۴۱۲	۱۸	۳۱۶	۳۳	۱,۱۲۰
۳۳	بانک ملی ایران	۱۴	۱۹۶	۱۸	۳۲۰	۹	۸۰
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۲	۳	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن		۹۱۲		۱,۳۶۵		۲,۳۳۶

ملاحظه می‌شود که در آبان ۱۳۹۹، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۳۳۶ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۳۶۵ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۱۲ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در آبان ماه ۹۹ نسبت به مهر ماه ۹۹ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-مهر و آبان ۹۹

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
شاخص H-H	۹۱۵	۹۱۲	-۰/۳۷٪	۱,۳۳۲	۱,۳۶۵	۲/۴۶٪	۲,۱۳۰	۲,۳۳۶	۹/۶۸٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، تنها در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی رشد منفی داشته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۲-۵-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۲

Credit card ۳۳

Prepaid ۳۴

در آبان ماه ۱۳۹۹، تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار در سویچ شاپرک مجموعاً ۱۱۰،۸۶۴،۴۲۰ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۰۶،۷۷۱،۲۵۷ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۳۱ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۱۷۲،۵۱۸ عدد و سهم ۰/۱۶ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارتهای بانکی تراکنشدار - آبان ۱۳۹۹

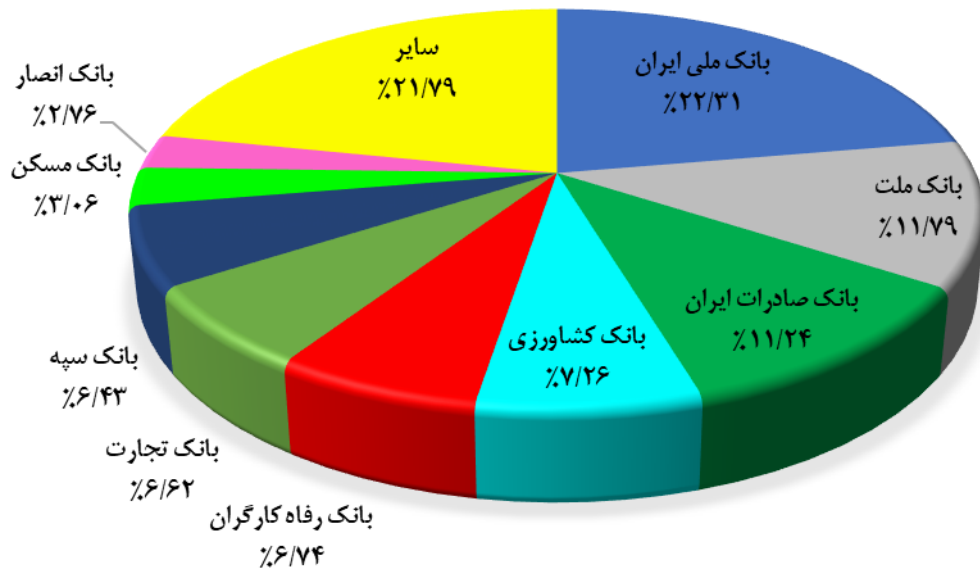
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۹۹۰۷	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۳،۸۲۳،۹۴۴	۱۹۲،۶۹۳	۱۰۷،۱۸۲،۸۶۹	۱۱۱،۱۹۹،۵۰۶
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۳/۴۴ %	۰/۱۷ %	۹۶/۳۹ %	-
۹۹۰۸	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۳،۹۲۰،۶۴۵	۱۷۲،۵۱۸	۱۰۶،۷۷۱،۲۵۷	۱۱۰،۸۶۴،۴۲۰
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۳/۵۴ %	۰/۱۶ %	۹۶/۳۱ %	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنشدار	۲/۵۳ %	-۱۰/۴۷ %	-۰/۳۸ %	-۰/۳۰ %

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در آبان ماه ۹۹ نسبت به مهر ماه ۹۹، نرخ رشد منفی معادل ۰/۳۰ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دو دسته کارت اعتباری و کارت برداشت منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانکهای صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنش

دار

طی آبان ماه ۹۹ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۷ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانکها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آبان ۱۳۹۹

ملاحظه می‌شود که در آبان ماه ۹۹ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای آبان ماه سال ۱۳۹۹ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه"؛ بیشترین کارت برداشت

تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "پارسیان" و "صادرات ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آبان ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۳٪	۰/۸۹٪	۱/۴۹٪
۲	بانک انصار	۰/۲۲٪	۲/۸۲٪	۱/۲۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۵٪	۰/۴۵٪	۰/۶۵٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱/۴۳٪	۳/۷۳٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱٪	۱/۵۲٪	۱۵/۰۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۲۳٪	۲/۰۷٪	۳/۵۸٪
۷	بانک تجارت	۵/۲۱٪	۶/۷۰٪	۴/۵۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۴۵٪	۰/۹۳٪	۰/۶۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۱	بانک دی	۰/۸۶٪	۰/۴۶٪	۰/۳۱٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۸۴٪	۴/۳۷٪
۱۳	بانک سامان	۳/۱۵٪	۰/۹۱٪	۳/۲۸٪
۱۴	بانک سپه	۱۰/۰۵٪	۶/۵۵٪	۲/۹۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۰۱٪	۰/۳۲٪	۰/۳۷٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۰/۰۰٪	۱/۶۷٪	۰/۹۴٪
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰/۰۵٪	۰/۳۷٪	۰/۰۶٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۱/۱۷٪	۰/۸۳٪	۱/۲۵٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۴۵٪
۲۰	بانک سینا	۱/۱۵٪	۰/۶۵٪	۲/۰۸٪
۲۱	بانک شهر	۰/۲۹٪	۱/۵۷٪	۴/۱۸٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۱۰/۳۸٪	۱۱/۴۰٪	۷/۰۸٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰/۲۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۷٪	۰/۸۷٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۵۸٪	۱/۵۶٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۶	بانک کارآفرین	۰.۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۳۴٪
۲۷	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۴۱٪	۳/۴۵٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۲۵٪	۰/۲۹٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰.۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪
۳۰	بانک مسکن	۰.۰۰٪	۳/۱۱٪	۱/۶۴٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۲۲/۲۲٪	۱۱/۶۲٪	۱۵/۹۴٪
۳۳	بانک ملی ایران	۳۳/۷۷٪	۲۲/۵۱٪	۱۶/۴۲٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۶/۰۹٪	۲/۶۳٪	۰/۳۶٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰.۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۸٪	۰/۲۷٪	۰/۱۴٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۱/۱۲٪	۰/۳۰٪	۰/۶۶٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۵۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۳۳/۷۷ درصد متعلق به بانک "ملی" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۶/۴۲ درصد نیز متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۴-۲-۵ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای آبان ماه ۹۹ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - آبان ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۱٪	۹۴/۰۲٪	۵/۷۷٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۸/۴۰٪	۱/۵۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۹۴/۸۷٪	۵/۱۱٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۹۱/۲۶٪	۸/۷۴٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۳/۳۷٪	۲۶/۶۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۲٪	۹۴/۰۳٪	۵/۹۵٪
۷	بانک تجارت	۰/۱۲٪	۹۷/۴۵٪	۲/۴۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۲۵٪	۹۷/۳۵٪	۲/۴۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۲۲٪	۵/۷۸٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۱/۹۹٪	۸۹/۴۸٪	۸/۵۳٪
۱۱	بانک دی	۰/۲۹٪	۹۷/۲۸٪	۲/۴۲٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۷۱٪	۲/۲۹٪
۱۳	بانک سامان	۰/۴۹٪	۸۷/۸۸٪	۱۱/۶۲٪
۱۴	بانک سپه	۰/۲۴٪	۹۸/۱۶٪	۱/۶۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۰۱٪	۹۵/۸۸٪	۴/۱۱٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۰/۰۰٪	۹۷/۹۹٪	۲/۰۱٪
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰/۰۲٪	۹۹/۳۷٪	۰/۶۱٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۲۱٪	۹۴/۵۶٪	۵/۲۲٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۳/۰۴٪	۶/۹۶٪
۲۰	بانک سینا	۰/۲۶٪	۸۹/۲۰٪	۱۰/۵۴٪
۲۱	بانک شهر	۰/۰۳٪	۹۱/۰۷٪	۸/۹۰٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۰/۱۴٪	۹۷/۶۳٪	۲/۲۳٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۱/۷۲٪	۹۱/۲۵٪	۷/۰۳٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۰۰٪	۲/۰۰٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۵۰٪	۳/۵۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۶	بانک کارآفرین	۰.۰۰٪	۸۸/۹۳٪	۱۱/۰۷٪
۲۷	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۸/۳۳٪	۱/۶۸٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۱۹٪	۹۵/۷۲٪	۴/۱۰٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰.۰۰٪	۷۳/۷۸٪	۲۶/۲۲٪
۳۰	بانک مسکن	۰.۰۰٪	۹۸/۱۰٪	۱/۹۰٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷/۸۲٪	۷۴/۴۲٪	۱۷/۷۶٪
۳۲	بانک ملت	۰/۲۹٪	۹۴/۹۳٪	۴/۷۸٪
۳۳	بانک ملی ایران	۰/۲۴٪	۹۷/۱۶٪	۲/۶۰٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۰/۳۷٪	۹۹/۱۳٪	۰/۵۰٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰.۰۰٪	۹۷/۱۲٪	۲/۸۸٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۹٪	۹۷/۷۹٪	۱/۹۲٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۵۶٪	۹۱/۹۴٪	۷/۵۰٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۸-۵ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آبان ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۱	۱	۱	۲
۲	بانک انصار	۰	۰	۳	۸	۱	۲
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۴	بانک آینده	۰	۰	۱	۲	۴	۱۴
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۲	۱۵	۲۲۶
۶	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۴	۱۳
۷	بانک تجارت	۵	۲۷	۷	۴۵	۵	۲۱
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۲	۱	۱	۱	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک دی	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۷	۴	۱۹
۱۳	بانک سامان	۳	۱۰	۱	۱	۳	۱۱
۱۴	بانک سپه	۱۰	۱۰۱	۷	۴۳	۳	۸
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۰	۰	۲	۳	۱	۱
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۱	۱	۱	۱	۱	۲
۱۹	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۰	بانک سینا	۱	۱	۱	۰	۲	۴
۲۱	بانک شهر	۰	۰	۲	۲	۴	۱۸
۲۲	بانک صادرات ایران	۱۰	۱۰۸	۱۱	۱۳۰	۷	۵۰
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۱	۱
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۲	۲	۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۲۶	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک کشاورزی	۰	۰	۷	۵۵	۳	۱۲
۲۸	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۳
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	بانک ملت	۲۲	۴۹۴	۱۲	۱۳۵	۱۶	۲۵۴
۳۳	بانک ملی ایران	۳۴	۱,۱۴۱	۲۳	۵۰۷	۱۶	۲۷۰
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۶	۳۷	۳	۷	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۷	موسسه اعتباری نور	۱	۱	۰	۰	۱	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱,۹۲۶		۱,۰۰۹		۹۳۳

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته هر سه کارت رشد مثبت داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "اعتباری" نرخ رشد مثبت ۱۴/۶۸ درصد نشان داده با این حال بازار این نوع کارت همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته به سمت انحصار هر چه بیشتر پیش می‌رود.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۹۹ نسبت به مهر ماه ۹۹ در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - مهر و آبان ۹۹

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	
۱,۶۸۰	۱,۹۲۶	۱۴/۶۸٪	۱,۰۰۷	۱,۰۰۹	۰/۲۴٪	۸۵۷	۹۳۳	۸/۹۴٪	شاخص HHI

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در آبان ماه در حوزه صدور کارت "برداشت" در کشور با رشد مثبت ۰/۲۴ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۸/۹۴ درصدی و در حوزه "کارت اعتباری" با رشد مثبت ۱۴/۶۸ درصدی مواجه بوده است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

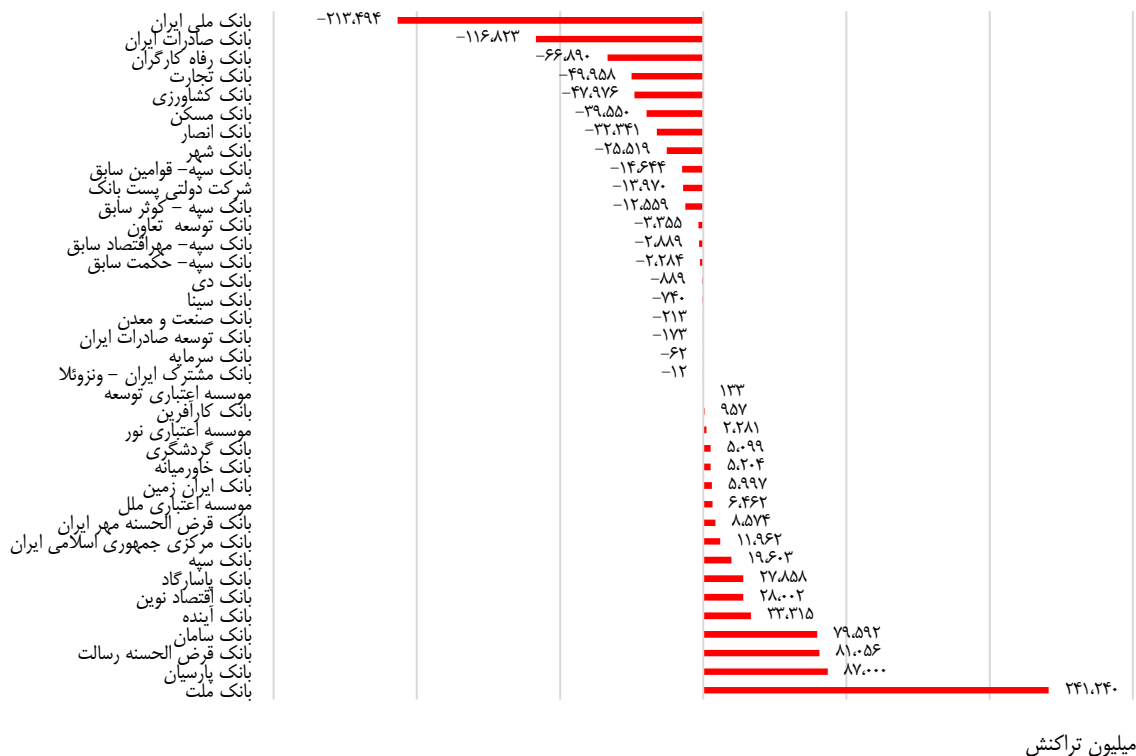
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - آبان ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۳٪	۱/۹۵٪	۱/۱۷٪	۱/۴۲٪
۲	بانک انصار	۲/۷۵٪	۱/۵۸٪	۲/۲۹٪	۱/۶۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۶۳٪	۰/۵۵٪	۰/۶۸٪
۴	بانک آینده	۱/۴۹٪	۲/۷۰٪	۱/۸۶٪	۲/۰۱٪
۵	بانک پارسیان	۳/۵۳٪	۶/۶۸٪	۲/۷۸٪	۳/۸۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۴۰٪	۳/۴۰٪	۲/۵۷٪	۳/۰۷٪
۷	بانک تجارت	۶/۳۷٪	۴/۵۷٪	۵/۸۴٪	۶/۰۸٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۸٪	۰/۷۶٪	۰/۸۸٪	۰/۸۹٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۱٪	۰/۲۰٪	۰/۰۲٪	۰/۸۴٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۷٪	۰/۳۳٪	۰/۴۲٪	۰/۳۶٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۶/۱۰٪	۳/۶۸٪	۴/۵۷٪	۳/۹۰٪
۱۳	بانک سامان	۱/۲۱٪	۴/۱۰٪	۱/۶۴٪	۳/۹۲٪
۱۴	بانک سپه	۶/۵۱٪	۷/۲۳٪	۵/۹۰٪	۵/۹۴٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۴۱٪	۰/۳۳٪	۰/۲۵٪	۰/۲۳٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۱/۵۱٪	۰/۹۷٪	۱/۵۵٪	۱/۳۷٪
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰/۱۷٪	۰/۰۷٪	۰/۳۰٪	۰/۰۸٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۷۴٪	۰/۲۸٪	۰/۵۲٪	۰/۱۸٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۲۲٪	۰/۲۲٪	۰/۲۷٪	۰/۳۵٪
۲۰	بانک سینا	۰/۶۰٪	۰/۵۸٪	۰/۶۴٪	۰/۶۸٪
۲۱	بانک شهر	۱/۷۵٪	۰/۸۲٪	۱/۸۱٪	۱/۱۹٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۱۱/۷۲٪	۷/۴۸٪	۱۲/۶۲٪	۱۲/۰۵٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۱۴٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۰٪	۴/۷۳٪	۲/۲۶٪	۳/۰۲٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۵۳٪	۱/۸۳٪	۲/۰۵٪	۱/۶۷٪
۲۶	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۴٪	۰/۱۵٪	۰/۲۷٪
۲۷	بانک کشاورزی	۷/۳۱٪	۵/۵۸٪	۶/۷۳٪	۶/۳۱٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۴۶٪	۰/۴۱٪	۰/۵۱٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۴۴٪	۰/۰۱٪	۰/۵۹٪
۳۰	بانک مسکن	۲/۶۰٪	۱/۱۶٪	۲/۴۷٪	۱/۳۷٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۱۱/۹۲٪	۲۰/۶۸٪	۱۷/۵۰٪	۲۱/۱۹٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۳۳	بانک ملی ایران	۲۱/۷۵٪	۱۴/۰۲٪	۱۷/۵۱٪	۱۲/۰۱٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۶٪	۱/۵۶٪	۱/۷۴٪	۱/۴۶٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۶٪	۰/۵۰٪	۰/۳۴٪	۰/۴۸٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶٪	۰/۳۴٪	۰/۳۲٪	۰/۳۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در آبان ماه ۹۹ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده به بانک‌های "ملی ایران" و "ملت" و "صادرات ایران" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

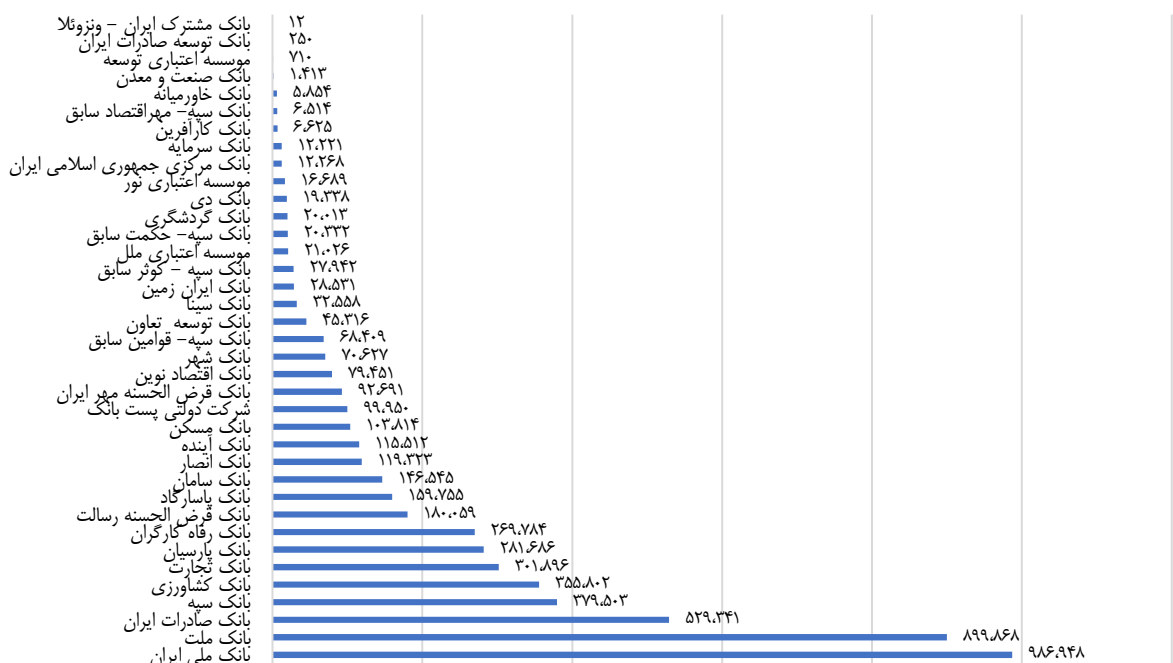

میلیون تراکنش

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آبان ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "قرض الحسنه رسالت" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

میلیون تراکنش

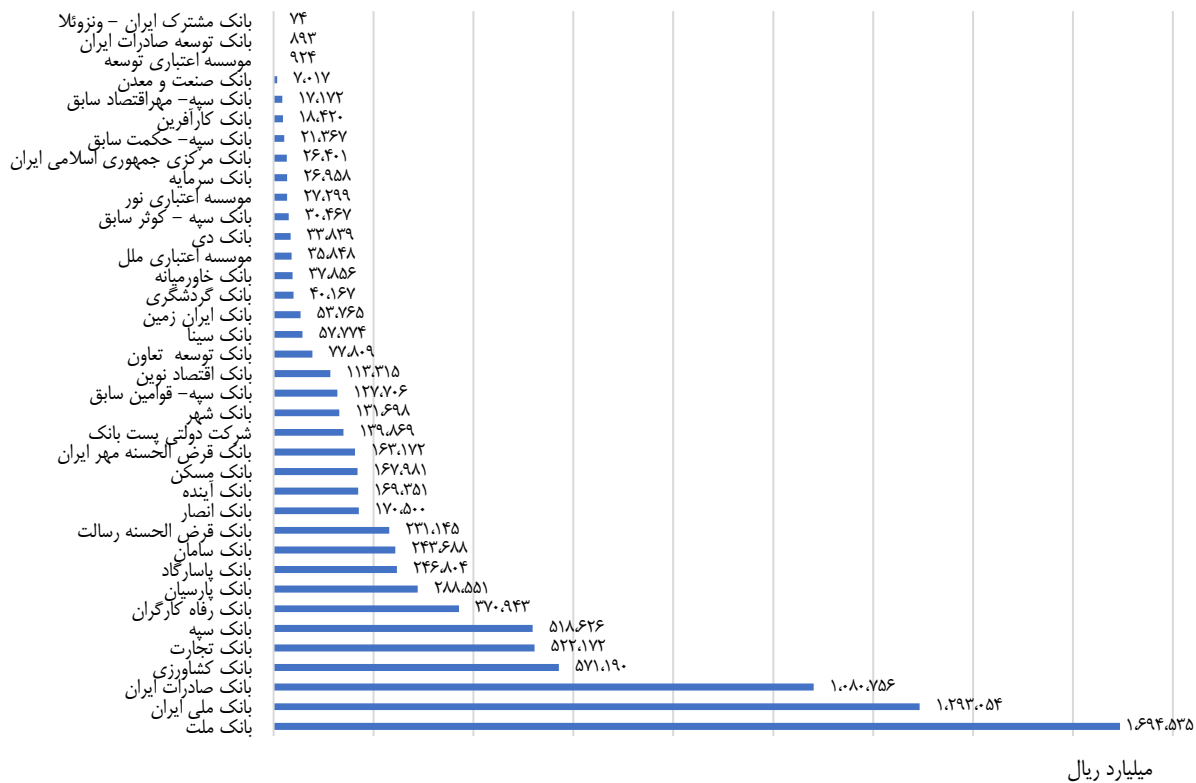
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آبان ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "مؤسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۵} Turnover

پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

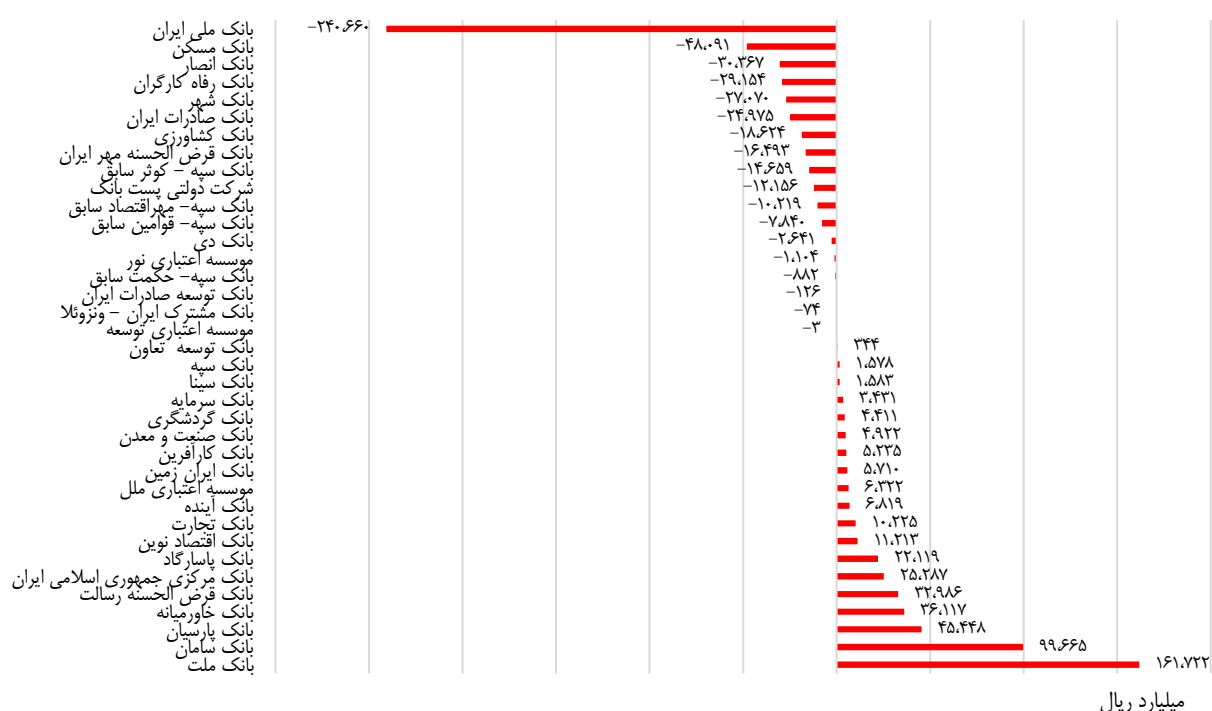
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آبان ۱۳۹۹

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی آبان ۱۳۹۹ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آبان ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده

در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "رفاه کارگران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان"، "خاورمیانه" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در آبان ماه ۱۳۹۹، بانک‌های پذیرنده با ۱۱/۶۳ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مهر ۹۹) میزان ۹۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۱۹ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۹۴ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - آبان ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۹
۲	بانک صنعت و معدن	۲۲
۳	بانک خاورمیانه	۳۴
۴	بانک کارآفرین	۵۹
۵	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۰
۶	بانک صادرات ایران	۶۵
۷	بانک سرمایه	۶۸
۸	بانک سپه - قوامین سابق	۷۱
۹	بانک شهر	۷۱
۱۰	بانک تجارت	۷۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱۱	بانک آینده	۸۱
۱۲	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۸۵
۱۳	بانک اقتصاد نوین	۸۵
۱۴	بانک توسعه تعاون	۸۷
۱۵	بانک کشاورزی	۸۹
۱۶	بانک ایران زمین	۹۰
۱۷	بانک ملت	۹۰
۱۸	بانک سینا	۹۱
۱۹	بانک مسکن	۹۳
۲۰	بانک گردشگری	۹۴
۲۱	بانک انصار	۹۷
۲۲	بانک رفاه کارگران	۹۷
۲۳	شرکت دولتی پست بانک	۹۹
۲۴	بانک دی	۱۰۳
۲۵	موسسه اعتباری ملل	۱۰۴
۲۶	بانک پاسارگاد	۱۰۶
۲۷	بانک ملی ایران	۱۰۹
۲۸	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۰
۲۹	بانک سپه	۱۱۲
۳۰	بانک سامان	۱۱۵
۳۱	موسسه اعتباری نور	۱۱۶
۳۲	بانک سپه - حکمت سابق	۱۳۱
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۳۹
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۱۴۸
۳۵	بانک سپه - کوثر سابق	۱۵۴
۳۶	بانک پارسیان	۱۹۴

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۹۶

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۰/۰۹ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۰/۰۹ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن" و "خاورمیانه" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰،۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰،۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - آبان ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۴۲
۲	بانک صنعت و معدن	۶۱
۳	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷۰
۴	بانک خاورمیانه	۸۱
۵	بانک کارآفرین	۱۰۴
۶	بانک صادرات ایران	۱۲۱
۷	بانک سرمایه	۱۳۰
۸	بانک سپه - قوامین سابق	۱۳۴
۹	بانک تجارت	۱۴۰
۱۰	بانک توسعه تعاون	۱۴۵
۱۱	بانک کشاورزی	۱۴۸
۱۲	بانک انصار	۱۵۷
۱۳	بانک رفاه کارگران	۱۵۷
۱۴	بانک ملت	۱۵۹
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۶۳

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱۶	بانک سپه	۱۶۹
۱۷	شرکت دولتی پست بانک	۱۶۹
۱۸	بانک مسکن	۱۶۹
۱۹	بانک گردشگری	۱۷۳
۲۰	بانک دی	۱۷۴
۲۱	بانک سینا	۱۷۵
۲۲	موسسه اعتباری ملل	۱۷۷
۲۳	بانک آینده	۱۷۹
۲۴	بانک شهر	۱۷۹
۲۵	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۱۸۴
۲۶	بانک ملی ایران	۱۸۸
۲۷	موسسه اعتباری نور	۲۱۰
۲۸	بانک سپه - کوثر سابق	۲۴۷
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۲۴۹
۳۰	بانک پاسارگاد	۲۸۰
۳۱	بانک سامان	۳۰۴
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۴۵
۳۳	بانک ایران زمین	۳۴۶
۳۴	بانک پارسیان	۴۲۰
۳۵	بانک اقتصاد نوین	۴۴۳
۳۶	بانک سپه - حکمت سابق	۹۵۲
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۱۸۶

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۸۶ ریال را در آبان ماه ۹۹ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در آبان ماه ۹۹ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۴۲ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۶۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "بانک سپه- حکمت سابق" با ۹۵۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک اقتصاد نوین" با مبلغ ۴۴۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "بانک پارسیان" با مبلغ ۴۲۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید

شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای آبان ماه ۹۹ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - آبان ۱۳۹۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک پارسیان	۲۵
۲	بانک مسکن	۴۴
۳	بانک کارآفرین	۶۸
۴	بانک خاورمیانه	۷۲
۵	بانک توسعه صادرات ایران	۹۱
۶	بانک صنعت و معدن	۱۱۰
۷	بانک ایران زمین	۱۲۹
۸	بانک سامان	۱۴۱
۹	بانک صادرات ایران	۱۶۳
۱۰	بانک دی	۱۶۷
۱۱	بانک سرمایه	۱۶۹
۱۲	بانک گردشگری	۱۷۰
۱۳	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۱۷۲
۱۴	بانک پاسارگاد	۱۷۲
۱۵	بانک اقتصاد نوین	۱۸۳
۱۶	بانک سینا	۱۸۵
۱۷	بانک سپه - حکمت سابق	۱۹۶
۱۸	بانک تجارت	۲۰۵

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۰۶
۲۰	بانک ملت	۲۰۸
۲۱	بانک شهر	۲۰۸
۲۲	بانک انصار	۲۲۳
۲۳	بانک رفاه کارگران	۲۲۵
۲۴	بانک آینده	۲۳۲
۲۵	بانک سپه - قوامین سابق	۲۴۹
۲۶	موسسه اعتباری نور	۲۷۰
۲۷	بانک سپه	۲۷۷
۲۸	بانک سپه - کوثر سابق	۲۸۱
۲۹	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۸۳
۳۰	بانک ملی ایران	۲۸۳
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۳۱۲
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۱۳
۳۳	موسسه اعتباری ملل	۳۳۸
۳۴	بانک توسعه تعاون	۳۶۵
۳۵	بانک کشاورزی	۳۹۴
۳۶	شرکت دولتی پست بانک	۵۶۲
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۸۴

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۴ ریال (۱۰/۱۸ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در آبان ماه ۹۹، بانک "پارسیان" با ۲۵ ریال و پس از آن بانک‌های "مسکن" و "کارآفرین" به ترتیب با ۴۴ و ۶۸ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۶۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۹۴ ریال و بانک "توسعه تعاون" با مبلغ ۳۶۵ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبتِ کمترِ کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسطِ مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی آبان ماه ۱۳۹۹ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به شهریور ۹۹ می باشد.

همچنین در این بخش روند تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۹ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های آبان ماه ۱۳۹۹ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۲,۷۵۹ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۴,۳۸۰ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱/۵۱- و ۹/۵۰- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در آبان ماه ۱۳۹۹ با رشد ۱/۸۳ درصدی به نزدیک به ۱۱,۹۳۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۶/۲۵ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۱/۸۳ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۹۲ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های آبان ماه ۱۳۹۹ با ۹۰/۳۲ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۶/۹۲ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۱۱، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۷۴ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۹ و ۳/۰۳ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۵۶ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۹۶۶ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۴۹۹ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۴۵/۴۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول آبان ماه ۱۳۹۹ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۴۱/۰۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی آبان ماه ۱۳۹۹ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۵۶/۸۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی آبان ماه ۱۳۹۹ در قیاس با مهر، رشد ۱۲/۶۰- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۴/۱۹ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی آبان ماه ۱۳۹۹ نسبت به مهر ماه به سبب افزایش ۹/۹۸- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۳/۰۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۷/۴۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۴۳۴،۳۷۵،۷۵۳ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۷/۳۶ درصد تراکنش‌ها معادل ۹۳۰،۹۷۳،۲۲۸ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۴۰/۱۳ درصد معادل ۱،۰۰۰،۱۳۴،۵۹۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۰/۳۹- درصدی، ۲۵/۶۳- درصدی، ۴/۵۸- درصدی، ۹/۵۵- درصدی و ۲۴/۱۹- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده آبان ماه ۱۳۹۹ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه مهر دارای رشد ۰/۰۰ درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در آبان ماه ۱۳۹۹، ۹۹/۰۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در مهر ماه رشد ۰/۰۹ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۳۳- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در آبان ماه ۹۹ نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. در ماه جاری نوسانات سهم‌ها در مولفه‌های تعدادی و مبلغی شرکت‌ها چندان قابل توجه نبوده اما با این وجود در مولفه سهم مبلغی جابه‌جایی بین شرکت‌های "فن‌آوا کارت" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اتفاق افتاده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در آبان ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به‌پرداخت ملت" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است.

در ماه آبان شرکت "سایان کارت" با رقم ۰/۰۰۷ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "فن‌آواکارت" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمام سرویس‌هاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آبان ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و شرکت "به‌پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز به گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که پنج شرکت "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند"

و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش-دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت‌ها در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در آبان ماه ۹۹ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی با رشد منفی مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۹۹ نسبت به مهر ماه ۹۹ رشد منفی ۰/۳۰ درصدی داشته است و نرخ رشد در دو سه دسته کارت اعتباری و برداشت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۱۳۹۹، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری" تراکنش‌دار نیز متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته کارت با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز ملایم و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز بالا قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در آبان ماه ۹۹ به بانک‌های "ملی ایران" و "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "قرض الحسنه رسالت" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در آبان ماه ۱۳۹۹، بانک‌های پذیرنده با ۱۱/۶۳ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مهر ۹۹) میزان ۹۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۱۹ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۹۴ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد

پرداختی ۱۸۶ ریال را در آبان ماه ۹۹ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را پرداخت کرده‌اند. در آبان ماه ۹۹ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۴۲ ریال و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۶۱ ریال، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "بانک سپه - حکمت سابق" با ۹۵۴ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک اقتصاد نوین" با مبلغ ۴۴۳ ریال و "بانک پارسیان" با مبلغ ۴۲۰ ریال، بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۴ ریال (۱۰/۱۸ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در آبان ماه ۹۹، بانک "پارسیان" با ۲۵ ریال و پس از آن بانک‌های "مسکن" و "کارآفرین" به ترتیب با ۴۴ و ۶۸ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۶۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۹۴ ریال و بانک "توسعه تعاون" با مبلغ ۳۶۵ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۲}Service Type

^{۴۳} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۴

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۵

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۷

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۸

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرک و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرک را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۲} Mobile Payment Gateway

^{۵۳} In-Store

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به‌اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه

^{۶۴} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال - هیرشمن

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/29	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/58	▼
Shaparak network error	% 0/16	▼
Issuer error	% 10/78	▼
Cardholder Error	% 88/05	▲
Business error	% 0/43	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/08	▲
Shaparak sensed availability	% 99/99	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/008	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -66/13	▼

4

Electronic card payment network market indices in Nov 2020

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/713	▲
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/300	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Fan Ava Card	% 0/138	▲
The lowest ratio	Sayan card	% 0/004	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Fan Ava card	% 30/61	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 5/57	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)				
The highest market share				
The highest value share of transactions	% 21/78 Behpardakht Mellat		% 21/19 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions	% 21/03 Behpardakht Mellat		% 20/68 Bank Mellat	
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 33/37 Beh Pardakht Mellat		% 27/77 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway	% 33/56 Pardakht Electronic Saman		% 27/11 Bank Mellat	
EFTPOS	% 20/38 Behpardakht Mellat		% 20/38 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 33/04 Tejarat Electronic Parsian		% 22/96 Parsian Bank	
Mobile Payment Gateway	% 30/65 Pardakht Electronic Saman		% 33/47 Bank Mellat	
EFTPOS	% 21/74 Behpardakht Mellat		% 20/29 Bank Mellat	
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,328		1,365	
Mobile Payment Gateway	2,135		2,336	
EFTPOS	1,454		912	
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 16/42		
Credit card	Bank Melli Iran	% 33/77		
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/51		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 16/83	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/07	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 158/09	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,759,288,238	▼
Value of transactions	4,379,552,308 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Nov compared to Oct)	% -9/50	▼
Monthly real growth of value of transactions(Nov compared to Oct)	% -13/94	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 73/61	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 18/56	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/66	▼
Mobile Payment Gateway	% 4/02	▲
EFTPOS	% 90/32	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/76	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/24	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 86/92	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 8/39	▲
Balance Inquiry	% 4/69	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,965/70	▲
EFTPOS	1,498/83	▲
Mobile Payment Gateway	234/26	▲
Internet Payment Gateway	232/61	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	45/43	▼
EFTPOS	41/03	▼
Mobile Payment Gateway	1/83	▼
Internet Payment Gateway	2/57	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,879,214 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	20,114 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/194 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	8156 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	702/32	▼
---	--------	---

شرکت مبادلات الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

